

INFORMACE O CHARTĚ 77  
čísločník desátý /1987/ - č. 5

	str.
Dokument Charty 77/18/87 Dopis Socialistické straně Itálie	2
19/87 Zastavte politické procesy!	2
20/87 Dopis Michailu Gorbačovovi	3
21/87 Dopis ústavním činitelům	4
22/87 Dopis slovenské mírové skupině	5
23/87 Přetimadarské incidenty v Bratislavě	6
24/87 Dopis Výboru na obranu maďarské menšiny v Československu	7
25/87 Dopis nezávislému maďarskému časopisu Beszélő	8
26/87 Dopis mezinárodnímu výboru Labour Party	8
27/87 K základní vojenské službě	9
Ohlasy na dokument Ch 77/14/87 "K přestavbě právního řádu"	13
Sdělení VONS č.626 /Proces s bratry Wenkovými odrečen/	17
č.627 /Zastavení trestního stíhání proti Věře Jircusové/	17
č.628 /Ličení proti St.Javorákemu odrečeno/	17
č.629 /Proces s F.Adamíkem znova odrečen/	18
č.630 /O.Veverka a D.Janišová zadržení/	18
Miloš Rejchrt: Případ Bárta	19
Moravští dělnici žádají demisi prezidenta republiky	22
V Slezsku nové vyšle...	22
Krátké zprávy	23
Doc.Paliouš se domáhá práva - Případ E.Vrby po deseti letech -	
Dopis A.Kohoutové R.Gorbačovové - Mezinárodní tábor cípíračů -	
International Herald Tribune - Veřejná schůze s policejním	
dohledem - Žaloba proti ministerstvu vnitra ČSR - Kerel Srp	
kontra Panton - Gabčíkovo - Nagymares - A.Navrátil k diskusi	
o interrupčním zákoně -	
Ludvík Vaculík: Histerická chvíle	27
Ivan Klíma: O snášenlivosti	28

Datum posledního textu, zařazeného do této čísla: 3.4.1987

Informace o Chartě 77 vydává nezávislá redakční skupina signatářů  
Chartě 77

Petr Uhel, Anglická 8, 120 00 Praha 2

Charta 77/18/87 Dopis Socialistické straně Itálie

Vážení přátelé,

Praha 20.března 1987

děkujeme za pozvání na váš sjezd. Veličitujeme, ale nikdo z nás, kdo žijeme v Československu, nemá ze známých důvodů možnost se ho zúčastnit.

Společenství Charty 77, sdružující jedince rozdílné sociální, ideové i duchovní orientace, vzniklo v naší zemi právě před deseti lety s myšlenkou zasadovat se veřejně za dodržování lidských a občanských práv. Touto svou aktivitou se zařadilo také do povědomí italské veřejnosti jako nezávislá občanská iniciativa mající své kořeny v linií nejen národní, ale celé evropské humanitní demokratické tradice, k níž svými ideovými postoji patří i italští socialisté.

Rádi se připojujeme svými pozdravy k zahájení vašeho sjezdového jednání. Víme, že v evropském politickém kontextu tvoří italští socialisté složku výrazné demokratické angažovanosti, v níž důraz na základní obecně lidské a občanské hodnoty je neodmyslitelnou součástí jejich společenské praxe. To je také jeden z důvodů, proč naše společenství Charty 77 přeje vašemu rokování hodně úspěchů na cestě za hledáním lepšího světa.

Jan Lítomíský  
mluvčí Charty 77Libuše Šilhánová  
mluvčí Charty 77Josef Vohryzek  
mluvčí Charty 77

xxxx

Charta 77/19/87 Zastavte politické procesy!

Praha 24.3.1987

V posledních dnech se nejvyšší státní představitelé obracejí k občanům s výzvami, aby se činorodě a kriticky podíleli na přestavbě a reformě československé společnosti. Současně celá řada občanů čeká někteří na svobodu, někteří ve vazbě na procesy jenom proto, že vyjadřovali své kritické názory a smýšlení, poukazovali na nedostatky v činnosti státních úřadů a veřejných institucí nebo rozvíjeli nezávislou kulturní a náboženskou činnost.

Tak dne 26.března má proběhnout u nejvyššího soudu odvolací řízení v trestní věci proti 54letému železničáři z Přerova Františku Adamíkovi. Krajský soud v Ostravě jako soud prvního stupně ho odsoudil ke dvěma letům odnětí svobody za rozšiřování převážně náboženské literatury. Podle našich neplných znalostí je to již třetí soudní proces politického charakteru, který má proběhnout v březnu. Za kritiku poměrů ve státě a v továrně a poslech zahraničního rozhlasu byl ke třem rokům odsouzen Ervín Motl, signatář Charty 77 a spolu s ním Jindřich Bláha a Milan Svatoš; nejvyšší soud tento absurdní rozsudek 6.března potvrdil. V ostudném procesu s funkcionáři jazzové sekce Svatou hudebníků byli obžalování odsouzeni nikoliv za hospodářské delikty, jak tvrdí prokurátor a soud, ale za kulturní minost sekce, kterou se úřady marně snažily administrativně potlačit. Evě další hlavní líčení - s evangelickým duchovním a signatářem Charty 77 Janem Dusem z Neratovic a s bratry Wonkovými z Vrchlabí - která měla začít u dvojí pražských soudů dne 17.března, byla odrožena. Pro podvracení republiky a pro pobuřování zde mají být souzeni lidé za to, že se obraceli na státní orgány se stížnostmi, vodňaty a návrhy. Odrožení jejich procesů na pozdější, z mocenského hlediska zřejmě vhodnější dobu, může být důkazem toho, že tyto postupy mají ryze politický charakter. Případ Jana Dusa i trestní věc proti Pavlu a Jiřímu Wonkovým jsou přitom uměle prodlužovány: obvinění jsou již 10 měsíců ve vazbě. Také 26 letému dělníkovi z Brna Petru Pospíchalovi, signatáři Charty 77 a členu VONS, který je rovněž ve vazbě, hrozí v nejbližší době proces, má v něm být souzen hlavně pro rozšiřování materiálů Charty 77 a polských nezávislých publikací. Hlavní líčení s katolickým knězem Štefanem Javoranským uro maření státního dozoru nad církvemi a nábo-

ženskými společnostmi bylo v únoru odroženo, a lze tedy předpokládat, že bude pokračovat v nejbližší době. Rovněž katolický aktivista Michal Mrkvíčka, který byl po sedmi měsících vazby propuštěn, očekává nové projednávání svého případu, přičemž mu po úspěšném odvolání prokurátora hrozí nepodmínění trest. Tento výčet není samozřejmě úplný, mnohé podobné případy bohužel zůstávají utajeny a unikají pozornosti československé a mezinárodní veřejnosti.

Politických procesů je v této době tak neobvykle mnoho, že to lze vysvětlit jen jako projev určitých politických záměrů. Jejich oběťmi jsou vesměs občané, kteří ve shodě s ústavou ČSSR a s přijatými mezinárodními pakty uplatňovali svá práva a vyvíjeli činnost, o jejíž společenské prospěšnosti nemůže být pochyb. Vyzýváme vás preter: za stavte politické procesy, propusťte na svobodu všechny politické vězňy, všechny ty, kdož jsou vězněni pro své přesvědčení, víru, kritické postoje, obhajobu lidských práv nebo nezávislé kulturní činnosti!

Mluvčí Charty 77 Jan Litomiský, Libuše Šilhánová a Josef Vohryzek

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, čs.liga pro lidská práva, člen Mezinárodní federace pro lidská práva - za správnost Anny Sabatová

Ladislav Lis, místopředseda Mezinárodní federace pro lidská práva /FIDH/

Zasláno: Kanceláři prezidenta republiky, předsednictvu vlády ČSSR, Federálnímu shromáždění ČSSR a ministerstvu spravedlnosti SR.

XXXXX

XXXXX

XXXXX

Charta 77/20/87 - Dopis Michailu Gorbačovovi

Praha 23.3.1987

Panu

Michailu Gorbačovovi

Moskva

Pane generální tajemníku,

u příležitosti Vaší návštěvy v Československu se na Vás obracíme jménem československé nezávislé občanské iniciativy Charty 77, která už deset let usiluje o větší uplatnění lidských práv v naší zemi.

Československá veřejnost sleduje se zájmem současné dění v Sovětském svazu, Váš program otevřenosti, demokratizace a společenské přestavby. Tento zájem provází zcela pochopitelně otázka, zda nová sovětská politika nalezne odvahu i k tomu, aby právdivě z hodnotila a střízlivě řešila vše, co zatěžuje vztahy mezi našimi zeměmi a národy.

Před devatenácti lety vstoupily armády SSSR a některých dalších členů Varšavské smlouvy bez vědomí a poti vůli obyvatelstva i všech ústavních orgánů a v rezperu s mezinárodním právem do naší země, aby potlačily její demokratizační vývoj. Českošlovenští představitelé byli donuceni podepsat v Moskvě protokoly dalekosáhlého významu. Mohutná vojenská síla vaší země zmařila počájně usilí o obrodu naší společnosti a způsobila, že politická moc v Československu se postupně vzdala všech svých demokratizačních snah. Následky zásahu byly katastrofální: byl obnoven a nesmyslně rozvinut byrokratický systém centralistického řízení hospodářství a veškerého společenského života. Postoj k příchodu vojsk se stal jedním z hlavních kritérií v hodnocení občanů a jejich pracovního uplatnění. Desetitisíce tvořivých lidí byly vyloučeny z veřejného života, byly potlačeny elementární politické, občanské a kulturní svobody a radikálně omezena lidská práva. Ekonomika stagnuje, propast mezi životní úrovni u nás a v zemích podobně rozvinutých se trvale prohlubuje. Politický obrat, který byl cílem a důsledkem obsazení Československa, se stal počátkem duchovní, sociální a mravní devastace. Rozrostla se korupce, protekcionismus, bezpráví, prospěchářství a privilegia určitých

vrstev. Intervence z roku 1968 měla i své neblahé mezinárodní důsledky; byla problematizována nedůvěra mezi státy a zkomplikovaly se snahy o uvolnění, mírovou koexistenci a odzbrojení.

Necíkáváme ed Vás, že budete řešit problémy, které můžete a musíte řešit naše společnost. Domníváme se však, že by neměla být premarně na šance na obnovení skutečné normality ve vztazích národů našich zemí. Není tajemstvím, že v důsledku intervence vznikla u mnoha československých občanů hluboká averze vůči SSSR, jeho lidu a dokonce i vůči jeho kultuře. Tato situace se začala v poslední době poněkud měnit, ale je jistě našim společným zájmem, aby se vzájemné vztahy lidu obou zemí trvale zlepšovaly.

Myslíme si, že můžete příznivě ovlivnit československou a evropskou situaci krokem, který spadá bezprostředně do rámce Vaší odpovědnosti. Tímto krokem by bylo s t až e n í s o v ě t s k ý c h v o j s k jakož i raket s jadernými hlavicemi z Československa.

V jednom ze svých dokumentů k výročí 21. srpna jsme napsali, že odchod těchto vojsk chápeme i my v širším kontextu evropské bezpečnosti. Vaše snaha o stažení početné sovětské armády z Československa by byla významným přispěvkem k rozmanitým odzbrojovacím jednáním.

Jak už jsme zdůraznili, příchod vojsk byl příčinou tragického vývoje, v jehož důsledku má dnes Československo pověst jednoho z nejstrnulejších států v Evropě. Stažení vojsk by tedy demonstrovalo porozumění vašeho vedení skutečné hloubce politických škod, které jejich vpád způsobil. Bylo by jedním z těch praktických činů, jež by mohly i Čechům a Slovákům přesvědčivě potvrdit, že otevřenosť, demokracie, respekt k lidským právům a vůle k míru jsou u vás více než hesly, a že to, co nazýváte novým myšlením, není omezeno rámcem tabuizovaných témat, která navršilo dřívější vedení vaší země.

Síť bychom ještě dál odvažujeme se říct, že svoboda, demokracie a ty všelidské hodnoty, o nichž jste nedávno hovořili, jsou nedělitelné a že se z nich tudíž nemůže natrvalo s skutečně těšit ten, kdo je upírá jiným. Odstraní-li Sovětský svaz hlavní zátares, který sám kdy si postavil do cesty demokratickému vývoji v Československu, přispěje i k urychlení vlastního demokratizačního procesu a zároveň posílí důvěru mezi národy a státy, bez níž i dobré miněné mírové iniciativy musí trošketat.

Pane generální tajemníku, přijměte tento dopis jako projev naší otevřenosti a upřímnosti.

Jan Litomiský

mluvčí Charty 77

Libuše Šilháneová

mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek

mluvčí Charty 77

Dále podepsali bývalí mluvčí Charty 77: Rudolf Batták, Václav Benda, Jiří Dienstbier, Jiří Hájek, Václav Havel, Ladislav Hejdánek, Marie Hromádková, Eva Kantúrková, Marie Rút Křížková, Ladislav Lis, Václav Malý, Anna Marvanová, Jiří Rumpl, Martin Palouš, Radim Palouš, Jana Sternová, Jaroslav Šabata, Jan Stern.

xxxx

xxxx

xxxx

Charta 77/21/87 - Dopis ústavním činitelům

Praha 23. března 1987

Pane prezidentu,  
pane předsedu federální vlády,  
pane předsedu Federálního shromáždění ČSSR,  
paní a páni ministři a poslanci

obracíme se na vás jménem nezávislé občanské iniciativy Charta 77 u příležitosti blížící se návštěvy generálního tajemníka UV KSSS Michaila Gorbačova v Československu. Domníváme se, že tato návštěva může být podnětem k zesílené snaze překonat už téměř dvě desetiletí trvající politickou, hospodářskou a morální krizi v naší zemi. Sovětský svaz v současné době přehodnocuje četné aspekty své vnitřní a mezinárodní politiky a z výroků některých sovětských činitelů lze usuzovat, že ažně československá otázka nemusí být výjimkou. K tomu je podle našeho názoru potřebné, aby iniciativa vzešla

z československé strany.

Současná krize naší společnosti byla bezpochyby vyvolána násilným přerušením demokratizačního vývoje v roce 1968 vojsky některých států Varšavské smlouvy, moskevským protektolem a následnou politikou, která rozrušila společenskou strukturu v Československu a znemožnila přirozený vývoj společnosti v souladu s jejími potřebami. Nedemokratická centralistická správa vedla k úpadku ekonomiky, politiky, kultury i morálky. Na kritiku stagnace, zaestavání a mnoha jiných negativních jevů reagovaly mocenské aparáty perušováním lidských práv, a to přesto, že se mezinárodní památky o lidských právech staly součástí československého právního řádu.

V mezinárodních vztazích vědly vstup vojsk do Československa, jejich trvalý pobyt a později instalace raket s jadernými hlavicemi k oslabení důvěry, potřebné k rozvíjení evropského mírového procesu.

Zádáme proto, abyste v jednáních se sovětskými činiteli navrhli postupné stažení vojsk a raket s jadernými hlavicemi z Československa a přehodnocení smluv, plynoucích z moskevského protokolu ze srpna 1968. V jednom ze svých dokumentů k 21. srpnu jsme uvedli, že i my ohápejme otázku pobytu sovětských vojsk v širším rámci ozbrojovacích jednání a mírové strategie. Avšak právě proto by stahování vojsk jako projev požadovaného nového myšlení přispělo nejen k obnovení národní a státní svábytnosti, ale také k mírovému vývoji evropského kontinentu, k nadějím na úspěch v ozbrojovacích jednáních a v úbec k vytváření předpokladů pro řešení všelidkých úkolů, které nám dnes předkládají nové technologie, rozvoj vědy, napětí mezi postavením člověka a techniky v soudobém světě, nutnost ochránit životní prostředí zeměkoule a rostoucí rozdíly mezi bohatým a chudým světem.

Současně vás žádáme, abyste z přehodnocení posrpnové politiky vyvodili potřebné důsledky pro vnitropolitický vývoj v Československu, pro obnovení respektu k právům všech občanů, pro rozvoj demokracie. Zádné deklarace o potřebě nové politiky, žádné dílčí personální přesuny nepřimějí občany, aby se veřejně a pracovně aktivizovali, budou-li nadále ve vězeních lidé za nezávislé a kritické názory, nebude-li zrušena diskriminace mnohých lidí a mnohých myšlenek a nebude-li každému občanu bez výjimky, bez kádrových stropů a bez mocenské manipulace poskytnuta stejná možnost rozvíjet své schopnosti k prospěchu společnosti. Bez takové zásadní změny nelze překonat dvacetiletou stagnaci a obnovit dynamiku v žádné oblasti včetně ekonomiky. Je tedy nutné obnovit postavení Československa jako vyspělé civilizované země, státu, který přestane být "nemeckým mužem Evropy" a který se zařadí mezi nositele sociálních, kulturních a politických tužeb lidstva.

Kdo nechce využít dnes nabízených historických šancí, kdo chce, už jen udržovat své mocenské postavení a z něho plynoucí privilegia, měl by uvolnit místo jiným.

Jan Litomiský  
mluvčí Charty 77

Libuše Šilhánová  
mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek  
mluvčí Charty 77

Václav Havel

Jiří Hájek

XXXXX

XXXXX

Charta 77/22/87 - Dopis slovenské mírové skupině Praha 25.3.1987

Sekoja za mírové kulturo  
Studentski kulturni center  
Kersnikova 4, 61000 Ljubljana

Milí přátelé!

S velkou radostí jsme přijali Váš list, u příležitosti 10. výročí naší činnosti. Obzvláště nás těší Vaše porozumění pro to nejpodstatnější, což se nestává u všech cizinců, kteří se snaží navázat kontakty a spolupráci s námi. Jedná se totiž o poznání, že nemůže být žádný hodnotný společenský řád a žádný skutečný mír bez respektu k základním právům každého jednotlivého člověka a občana,

a že práva malých národů v Evropě nesmějí být obětována zájmům velkých impérií a jejich "velkoprostорovému plánování", i kdyby se to dělo pod záminkou zachování všeobecného míru a blahožitství. Toto Vaše porozumění je pro nás živým důkazem toho, že nepřetržité přátelství našich národů se může opírat o společnou duchovní a politickou tradici. Také Vaše myšlenka o nutnosti dialogu uvnitř východního tábora, mezi lidmi a národy samotnými, je pro nás velmi důležitá.

Máme velký zájem o další, i osobní kontakty a výmenu názorů s Vámi. Podle našeho mínění je pro Vás přece jen snazší přijet k nám než naopak. Velmi rádi bychom u nás uvítali vaše zástupce.

Jan Litomiský  
mluvčí Charty 77

Libuše Šilhánová  
mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek  
mluvčí Charty 77

Pozn. red.: O dopise Jugoslávské skupiny - viz Infotech 77/2/87, krátká zpráva.

XXXXX

XXXXX

XXXXX

### Charta 77/23/87 - Přetimádarské incidenty v Bratislavě

Federální vláda ČSSR

Praha 27. března 1987

Federální shromáždění ČSSR

Seznámili jsme se s materiály Výboru na obranu práv maďarské menšiny v Československu, které se týkají násilných akcí, k nimž došlo v noci z 8. na 9. března 1987 proti místněstem a budovám maďarských menšinových kulturních institucí v Bratislavě. Z materiálů výboru vyplývá, že tyto útoky mohly být bud výrazem národnostní nenávisti nebo akcí teroristické bojůvky, směřující k vytvárávání neklidu, strachu a zášti mezi obyvateli Československa.

Považujeme uvedené akty násilí za alarmující i proto, že jimi kulminují různé politováhodné projevy národnostní nesnášenlivosti, jako například provokativní nápisy a poškozování maďarských objektů, inzultace a ponižování občanů, mluvících na ulici maďarsky, a dokonce poškozování a špinění sochy světově proslulého maďarského básníka Sándora Petöfiho.

Jsme přesvědčeni, že vztahy mezi národnostmi jednoho státu mohou ovlivnit jeho občané a že zvláště odpovědnost za klid a bezpečí mají ústavní orgány. Zádáme vás proto, abyste věnovali vyšetření těchto teroristických aktů maximální úsilí. Dále vás žádáme, abyste se zasadili o to, aby v československých a zvláště pak slovenských sdělovacích prostředcích byly zveřejněny podrobné informace o těchto násilných aktech i o průběhu jejich vyšetřování. V neposlední řadě pak požadujeme, aby státní orgány zaujaly k této události stanovisko v souladu s právním řádem.

Je naším přesvědčením, že veřejný život, hromadné sdělovací prostředky i školní výchova by mely být prestoupeny myšlenkou, že je nezbytné i žádoucí, aby občané všech národností v Československu spolu žili v toleranci a přátelství.

Jan Litomiský

mluvčí Charty 77

Libuše Šilhánová

mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek

mluvčí Charty 77

/Příloha dokumentu: krátká informace Výboru na obranu práv maďarské menšiny v Československu, z 10. března 1987/

V noci z 8. na 9. marca 1987 /tj. z nedele na pondelok/podesial neznani pachatelia za tečili na budovy maďarskych menšinovych institucii na štyroch rôznych miestach Bratislavы.

V miestnostiach maďarského súboru piesni a tancov "Mladé srdcia" /Irija Smivák/ - v skúšobnej siene orchestra na Mierkušovej ulici a v ústrednej budove na Mostovej ulici - plienili a založili požiar. Vyšetrením na mieste činu sa ukázalo, že podpalači používali pravdepodobne domácky vyrobené zapalovacie fiašte s benzinevou náplňou. Tento fakt vylučuje náhodilosť akcie.

Dalej zdelenievali seleny vchod do budovy redakcie jediného maďar-

ského denníka v Československu Új Szó a rezobili okná na prizemi budovy Ústredného výboru CSEMADOKu: Predbežný odhad vzniklých škôd je blízko štvrtmilióna Kčs.

Pričina organizovanej akcie je zafial' neznáma, ale vychádzajúco z faktu, že ak proti CSEMADOKutak aj Mladym srdciám sa vyskytli násilné akcie už aj v minulesti a príslušníci maďarskej menšiny sú vystavovaní opakujúcim sa vyhŕňkám - napríklad pred nedávnom v Rimavskej Sobote na stredoškolskom internáte sa vyhŕňali maďarskym žiačkom nápisom "smrť Maďarom" - ďalej z ľahostajnosti tradičných miest vyzurčitej prejavom a nepriamého podporcovania protimaďarských prejavov zo strany oficiálnych orgánov, túto akciu pokladáme za súčasť určitej premyšlenej protimaďarskej činnosti.

Bratislava 10. marca 1987  
Výbor pre ochranu práv maďarskej menšiny v Československu.  
Za správnosť informácie: Miklós Dúra - Jaskový rad 161  
831 01 Bratislava

Výbor na ochranu práv maďarskej menšiny v Československu poslal rovnako dne 16.3.1987 dopis generálnemu prokurátorovi SSH, v némž uvedené udalosti popisuje a uvádí ďalší pribľadky prejavu národnostnej nesnášenlivosti. /Pozn. red/

XXXXX Praha  
Charta 77/24/87 - Dopis Výboru na ochranu maďarskej menšiny v Československu Praha, 30. března 1987

Vážení priatelia,  
děkujeme Vám za dopis k 10.výročí Charty 77. Je datován v lednu 1987, ale teprve v polovině března jsme se seznámi s jeho zněním podle kopie. Originál pošta nedoručila. Jistě nás proto omluvíte, že odpovidáme tak pozdě.

Nedávno došlo k incidentům v Bratislavě, ke kterým jsme se vyjádřili v dokumentu č.23 ze dne 27.března 1987. Spolu s dřívějšími akty protimaďarského záští a říkaný maďarských občanů, kteří jim předcházely, vrhají tyto nové projevy krájně nesnášenlivosti ostré světlo na některé problémy, o kterých jste se ve svém dopise zmínili. Je zřejmá, že právě zkušenosti menšin mohou přispět k temu, aby protilehlé, související se složitou skladbou společnosti, a například vznikající tam, kde jsou možné tolerance v této společnosti neadekvátní přirozeným potřebám všech skupin obyvatelstva, byly podnětě promýšleny. Za stejně závažné považujeme Vaše připomenutí, že dnes, kdy oficiální moc začíná mluvit o chybách, o nichž ještě nedávno mělo vladnout jen mlčení, musíme víc než dosud věnovat pozornost právům kolektivním.

Charta 77 se už v minulesti zabývala právy maďarské menšiny v Československu. Bezvýhradně podporujeme příslušníky maďarské menšiny v jejich protestech proti kulturní diskriminaci. Přiležitostí získat vysokoškolské vzdělání v maďarském jazyce se snižuje, snižuje se počet středních i základních škol s maďarským vyučovacím jazykem, ba dokonce i počet mateřských školek. Tato kulturní diskriminace se promítá i do vzdělanostní a profesní struktury maďarské menšiny. Je jistě neadekvátní a neobhajitelné, že u ekonomicky aktivní části obyvatel mají Maďari na Slovensku, jak uvádí souhrnná zpráva Rady vlády SSR pro národnosti z r. 1984 "Údaje z faktu o národnostach žijúcich v SSR", vyšší podíl dálníku než všechny ostatní národnosti skupiny /46%/, naopak nejnižší podíl vysokoškolského vzdělaných občanů /1,6%/.  
Kulturní diskriminace Maďarů v Československu tedy má dalekosáhlé společenské důsledky a působí i ve směru sociokulturní degradace této menšiny.

Státní hranica mezi Československem a Maďarskem neztratí nic na své stabiliti, ale naopak se zpevní a vydou o to nepochybnejí v povědomí jako nemenné, budou-li poskytovat volný průchod osobám,

8

myšlenkám a informacím, jak stanoví mezinárodní pakty, a nebudou-li menšinovým Maďaram v Československu bránit ve styku s jejich kmenovým národem a jeho kulturními zařízeními. Stabilnost a prostupnost těchto hranic se nám zvlášt dnes jeví o to závažnější, že problém maďarské menšiny jako problém občanskoprávní se stává stále více také problémem slovenskomadárského soužití. V mnoha většinu a menšiny se tu v našem století vystřídaly oba národy a vývoj v totalitních podmínkách nepřál veřejné výměně názorů, která by usnadnila vzájemné parozmění a snížila napětí. Výbor na obranu práv maďarské menšiny v Československu proto působí v mimořádně svízelých podmírkách. Poslední události naznačují, že dálí a respektování práv maďarské menšiny v Československu bude ještě více než dosud úsilím o vítězství rozumu proti pokusům o eskalaci vášni. V tento směr Vás chce Charta 77 doporučit, pokud jí síly stačí.

Jan Litomiský  
mluvčí Charty 77

Libuše Šilhánová Josef Vohryzek  
mluvčí Charty 77 mluvčí Charty 77

Pozn.red.: Text dopisu Výboru na obranu práv maďarské menšiny v Československu Chartě 77 viz Infotech 77/3/87.

xxxxx

xxxxx

xxxxx

Charta 77/25/87 - Dopis nezávislému maďarskému časopisu Beszélő

Praha 30. března  
1987

Mili přátele,

děkujeme Vám za dopis, který jste nám poslali 1. ledna téhoto roku k desátému výročí Charty 77. Seznámili jsme se s jeho obsahem podle kopie teprve v polovině března, protože originál pošta nedoručila. Jistě nás proto omluvíte, že odpovídáme s takovým zpozděním.

Mezičím došlo k teroristickým aktům proti maďarským kulturním institucím v Bratislavě. Je to otřesná událost a Charta 77 vyzvala vládu ČSSR a Federální shromáždění ČSSR, aby přičinám těchto projevů nezášenlivosti a zjištění pachatelů věnovaly zvýšenou pozornost.

Přání, které jste vyslovili v závěru Vašeho dopisu, aby se spojení mezi demokraticky smýšlejícími Maďary a Čechy a Slováky v následujícím desetiletí prohloubilo, nabývá za těchto okolností na významu. Charta 77 odsuzuje sociokulturní diskriminaci maďarské menšiny a požaduje, aby se ústavní orgány zasadily o to, aby sdělovací prostředky a školy, zejména na Slovensku, nemáhaly vytvářet ovzduší národnostní snášenlivosti a vzájemného porozumění. S přátelským pozdravem

Jan Litomiský  
mluvčí Charty 77

Libuše Šilhánová Josef Vohryzek  
mluvčí Charty 77 mluvčí Charty 77

Pozn.red.: Dopis redakce Beszélő Chartě - viz Infotech 77/3/87

xxxxx

xxxxx

xxxxx

Charta 77/26/87 - Dopis mezinárodnímu výboru Labour Party

Praha 29. března 1987

Draží přátele,

S velkým zpozděním jsem dostali zprávu o pozdravech, které jste poslali všem signatářům a mluvčím Charty 77 u příležitosti desátého výročí zveřejnění jejího úvodního prohlášení.

Slyšet hlas skutečné solidarity vždy povzbuzuje, a ohecme Vám za to vyjádřit svůj dík. Ale hlavně děkujeme, že Labour Party žádala československou vládu, aby byl propuštěn Jiří Wolf a jiní signatáři Charty 77, kteří jsou nyní vězněni.

Právě tak důležité bylo, že jste vyzvali československé úřady, aby propustily funkcionáře jazzové sekce pražské pobočky Svazu hudebníků.

Je i naši snahou přispět k dodržování mezinárodně uznávaných a přijatých dokumentů týkajících se lidských a občanských práv, jak se o nich zmínujete ve svém prohlášení, zvláště mezinárodních dekád o lidských právech a závěrečné deklarace helsinské konference.

Ještě jednou díky za vaše laskavé pozdravy a solidaritu. S přáním všeho nejlepšího ve vaší činnosti.

Jan Litomiský  
mluvčí Charty 77  
Pozn.red.: Text dopisu mezinárodního výboru Labour Party Charty 77  
- viz Infoch 77/4/87

Libuše Šihánová  
mluvčí Charty 77  
- viz Infoch 77/4/87

Josef Vohryzek  
mluvčí Charty 77

xxxxx

xxxxx

xxxxx

Charta 77/27/87 - K základní vojenské službě

V Praze 31.března 1978

### Federální shromáždění ČSSR

Vážení poslanci a poslankyně,

Seznámili jsme se s obsahem otevřeného dopisu, který Vám dne 3.3.1987 zaslal Jan Svoboda z Prahy. Dopis se týká povinné základní vojenské služby. Rozbor problémů, souvisejících s vojenskou povinností v ČSSR, i návrhy, v tomto dopisu obsažené, považuje Charty 77 za velmi cenné. Jejich aktuálnost potvrzuje i okolnost, že v poměrně krátké době podepsalo několik desítek lidí petici, podporující návrhy Jana Svobody, a že ke k této petici stále připojuji další. I když jsme se o této iniciativě doveděli až dodatečně, je pro nás důkazem, jak palčivá je problematika vojenské služby zejména pro naše mladé spoluobčany. Upozornovali jsme na to již v loňském roce v dokumentu Prostor pro mladou generaci.

Zádáme proto, aby se Federální shromáždění podněty, obsaženými v dopise Jana Svobody se vši vážnosti zabývalo. Pokud by alespoň některé z nich byly kladně přijaty a legislativně využity, přispělo by to k upevnění jak vnitřního, tak mezinárodního míru. Zároveň navrhujeme, aby o otázkách povinné vojenské služby a o morální situaci v naší armádě byla zahájena široká a otevřená diskuse v celé naší společnosti i prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků.

Charta 77 vydává dopis Jana Svobody jako přílohu tohoto dokumentu.

Jan Litomiský  
mluvčí Charty 77

Libuše Šihánová  
mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek  
mluvčí Charty 77

Pozn.red.: 109 signatářů poslalo Federálnímu shromáždění dne 24.3.t.r. petici, v níž žádají, aby poslanci FS věnovali podnětu Jana Svobody zvláště pozornost. Další podpis se sbírá. x

Příloha: Dopis Jana Svobody

Praha 3.března 1987

### Federálnímu shromáždění ČSSR

Vážení poslankyně a vážení poslanci,

obracím se na Vás ve věci, o níž se veřejně mnoho nehovoří, která patří do oblasti pro kritiku jakoby "nedotknutelné", která se však citelně dotýká každého mladého muže, jenž je občanem ČSSR, a popřípadě i jeho rodiny; chci upozornit na problémy spojené s výkonem vojenské služby, tedy s povinností, která pro občana vyplývá z článku 39, odst. 2 naší platné ústavy.

V hlavní zprávě na 17.sjezdu KSC bylo upozorněno na to, že ústava, která dnes platí, vznikla již před pětadvaceti lety, a Federálnímu shromáždění ČSSR byl stanoven úkol vypracovat návrh ústavy nové, která by lépe odpovídala současnému stavu rozvoje naší společnosti. Domnívám se, že tuto skutečnost je třeba vzít vážně i při posuzování 2.odstavce článku 39, v němž je zakotvena povinnost služby v ozbrojených silách. Bezpodmínečnost tohoto pořádku, tak jak je dalšími právnimi předpisy specifikován a v praci prováděn, se nejeví odpovídající dohodou, kdy užlynulo více než 40 let od podepsání Charty OSN, téměř 40 let od vyhlášení všeobecné deklarace lidských práv, více než 10 let od podepsání

Závěrečného aktu helsinské konference, době, kdy ve Vídni probíhá konference zástupců jeho signatářských zemí, a v posledu neodpovídá ani době, kdy od skončení posledního válečného konfliktu v Evropě uplynulo již 42 let a kdy možnost vyvolání konfliktu nového se jeví nanejvýš absurdní. Aplikace tohoto ústavu zakotveného požadavku se nejeví odpovídající ani sociálnímu a společenskému stupni rezistence, ať už v naší zemi či v měřítku celosvětovém /máme-li na myslí rozvinuté země, k nimž se ČSSR počítá/. Tyto skutečnosti ohlásily konkrétněji rozebrat z několika hledisek.

1/ V ústavě jsou zakotvena práva i povinnosti občanů Československé socialistické republiky. Tato práva i tyto povinnosti jsou od sebe neoddělitelné a neměly by se pokud možno ani navzájem vylučovat. Tam, kde by na sebe narážet mohly, je třeba zkompatibilizovat. Závazností skutečnosti, v niž k tomuto střetu dochází, a rozhodnout se upřednostnit právo či povinnost. Jedním bude, kde k tomu dochází, je právě všeobecná povinnost vykonávat službu v ozbrojených silách. Tato povinnost se může střetávat s svobodou významí, která je zaručena článkem 32, se svobodou svědomí a přesvědčení, a niž se si se přímo v ústavě nemluví /i/, jež je však neprávě zaručena již zmíněným článkem 32. Míla ji předpokládat i v pozadí článku 28, zaručujícího svobodu projevu /bez práva na svobodný názor podle vlastního svobodného přesvědčení by tento článek neměl smysl/. Pokud jde o stře povinnosti služby v ozbrojených silách a náboženského přesvědčení, je tento konflikt řešen odstavcem 2 článku 32 ve prospěch služby v ozbrojených silách.

Ze skutečnosti, již jsem nastínil, vývítá závažný problém. Je třeba, ba je přímo povinností kompetentních orgánů, dbát o to, aby byla důdržována ústavně zaručená práva, která nedporuje žádné povinnosti, jež by je mohla omezit, a aby ta práva, která omezena jsou, byla poskytována v míře, v niž k tomuto omezení ještě nedochází. V tomto ohledu je skutečná praxe služby v ozbrojených silách velmi často v rozporu s některými ústavně zaručenými právy: se svobodou projevu /čl. 28/, se svobodou významí /čl. 32/ a s právem volebním /čl. 3/. V tomto bodě se chci zmínit pouze o právu volebním. Jsou případy, že občané, kteří měli v myslu během výkonu základní vojenské služby využít svého volebního práva jiným způsobem, než si to představovali jejich nadřízení, byli od svého myslu odrazováni pohrůžkami znevýhodnijícího přeřazení či přeložení o několik set kilometrů díle od rodiny. Ze jsou tyto případy velmi řídké, je nesporné. Nesvědčí to však bohužel o výjimečné reakci nadřízených na tento občanský postoj vojáka, ale o atmosféře strachu a politického násilí, která je v Československé lidové armádě převládající a které již předem orientuje vojáky k postojům, jež jsou požadovány; v dřívější většině však jsou zaujmány apaticky, bez opravdové občanské odpovědnosti.

2/ Povinnost vykonávat službu v ozbrojených silách staví do složitých vnitřních i vnějších konfliktů zvláště občany věřící. Užití násilí je problematické pro věřící prakticky všech církví i náboženských společností. Tím se pro ně stává problematická služba v ČSLA, neboť jejím smyslem je právě osvojit si dovednost užívat násilí, byť za účelem obrany vlasti. Druhý konflikt nastává v souvislosti s požadavkem složit vojenskou přísluhu. V dřjinách církvi se objevovaly a i dnes existují skupiny, které zásadně odmítají složit jakoukoli přísluhu. Tento postoj má hluboký základ, který do jisté míry pocituje i ten, kdo problematiku nevidí tak radikálně vyhrožujoucí. Věřící člověk pocituje svoji odpovědnost na prvním místě vůči Bohu, jehož vyznává a podle jehož vůle také má a musí jednat. Odezdat rozhodování o svém životě do rukou jiného člověka či instituce je velmi povážlivé, byť by to bylo za nejznešenějšími účely, neboť není stropcentních záruk, že poslušnost, k níž se člověk zaváže, nebude zneužita.

Radikálně vyostřený konflikt je také tam, kde občanovi jeho víra brání v každém případě zbraně a násilí nejen užít, ale také se k jejich užití připravovat. Pro takového občana není jiné uplatnění než neúměrně dlouhá práce v dolech. V případě, že občan tuto alternativu volit nechce nebo nemůže /např. ze zdravotních důvodů/, nezbývá než přímý konflikt s trestním zákonem a hrozba až pětiletého vězení /dobu stejně tak neúměrně dlouhá/, což navíc není ani alternativním řešením!

Do konfliktů, o nichž jsem se výše zmínil, se však může dostat i občan nevěřící pro své přesvědčení světonázorové, politické /které nemusí ještě být protisocialistické/ či z důvodu jiných. Právo užít násilí a příprava k tomu se mohou jevit pechybné, ba i nepřípustné nejen věřícímu, ale i např. humanistovi. Pechybnost nad bezpedminečným slibem věrnosti může mít i ten, kdo prostě bere vážně odpovědnost za své vlastní jednání.

Omezení svobody vyznání a přesvědčení, které jsem rozebral, je dosud zákonné podleženo. Tato občanská práva jsou však omezována i v té míře, v níž by formálně platit mohla a měla. Po věřících je často požadováno, aby během služby v ozbrojených silách tajili svoji víru před ostatními, není jim umožněno účastnit se bohoslužeb, svátit církevní svátky apod. Nutnost tajit své přesvědčení se týká obdobně i nevěřících. Vyslovit nekonformní názor nebo otevřenou kritiku je prakticky vyloučeno.

Pokud jde o zabezpečení práv člověka na svobodu informací, pravu a náboženského přesvědčení odpovídá skutečná praxe v ČSLA spíše situaci výjimečného stavu než době míru, v níž by tato práva platit měla, obzvláště pak za konci 20. století v zemi, jež se chce rádit k vysoce rozvinutým zemím světa. Tato praxe má ovšem tragické důsledky pro celou naši společnost. Mladý člověk, který v období podstatném pro fermování svéjí osobnosti zažívá naprostou zbytečnost a bezmožnost /ba přímo nežádoucnost/ jakékoli osobní odpovědnosti a iniciativy, se pak často vřazuje do "normálního" života, jako jedinec zrezignecký a apatický, bez zájmu osobně se angažovat ve společensky prespěšné věci a často i bez zájmu o tvůrčí přístup k práci v zaměstnání.

3/ V tomté bodě se chci zmínit o sociálním zabezpečení vojáků a jejich rodin. Někdy se stává /netroufám si odhadovat četnost těchto případů/, že občan má již v době povelání k nastupu základní vojenské služby rodinu. Pro tyto občany existují zvýhodnění a úlevy, které jsou velmi malé, nejisté a právně nezaručené, i když naše ústava hovoří jinak: "...Rodinám s více dětmi poskytuje stát zvláště úlevy a podporu."/článek 26/. Přestože úloha rodiny ve státě je nesporná a význam její plnosti pro harmonický rozvoj dítěte je vědecky prokázaný, nejsou občané pečující o rodinu z povinnosti vykonávat službu v ozbrojených silách v době míru ani využávání, ani jim nejsou poskytovány podstatné úlevy /jako například zkrájení základní vojenské služby na dobu podstatně kratší, umístění do útvaru v místě bydliště - pokud tam je, pravidlené umožňování návštěv rodiny apod./; a také jejich rodinám není zaručena životní úroveň, která by se alespoň blížila úrovní, v níž rodina žila před nastupem občana do ozbrojených sil. Voják se neopak stává pro svou rodinu jen dalším finančním zatížením, neboť kapesné, které vojáci v současné době dostávají, může sotva postačit i temu nejskromnějšímu člověku. Existuje aice možnost tzv. náhradní vojenské služby, která trvá pět měsíců, a nebo možnost náhradního pracovního zařazení v potřebných odvětvích národního hospodářství na 19 měsíců s následnou službou v ozbrojených silách trvající rovněž pět měsíců. Tyto úlevy však nejsou zdaleka poskytovány všem žadatelům a nejsou návíc ani právně zaručeny, nehdě na to, že v případě druhém je sporné mluvit o úlevě a v ebeu případech při zařazování k pětiměsíční náhradní vojenské službě není zase na druhé straně poskytováno tzv. teritoriální zařazení /tj. zařazení ve stejném kraji podle místa/.

bydliště, které je nyní jírak poskytováno prakticky všem žadatelům.

V těchto scuvislostech je třeba se zmínit ještě o jedné věci - o osobním volnu vojáků. Zákoník práce zaručuje např. každému občanu právo na volno trvající nepřetržitě alespoň 32 hodin týdně. V nedávné době jsem s potěšením přijal správu o prodloužení minimálně dovolené na tři týdny. Proč nejsou podobná práva zaručena i občanům konajícím službu v ozbrojených silách?

4/ K povinnosti vykonávat službu v ozbrojených silách se drtivá většina mladých lidí staví s odporem. Jednoduše by se dalo usoudit, že mladí lidé nechtějí obětovat své soukromí zájmu společnosti. To je často pravda, ale i příčiny této jeho byly namísto zkoumat. Zde se tímto problémem zabývat nechci, ale chtěl bych poukázat na jeden významný aspekt, který hraje podstatnou roli ve formování vztahu mladých lidí vůči aplikování branné povinnosti v době míru. Povinnost vykonávat základní vojenskou službu i smysl ČSLA se dnes jeví mladému člověku ve světle dost pochybném. Na jedné straně to může být způsobeno tím, že mladí lidé, kteří neprežili válku, nebezpečí vzniku války nové a nutnost obranyschopnosti podcenují, na druhé straně však mají tyto pochybnosti kořeny hlubší: v kumulaci zbraní hromadného ničení. Tváří v tvář této zbraní se naše konvenčně vyzbrojená armáda jeví v podstatě bezmocná a ani možnost vzniku válečného konfliktu v Evropě, který by nepřerostl ve válku jadernou, se nezdá pravděpodobnou v době, kdy proti sobě stojí dva moderně vyzbrojené /ba přímo přezbrojené/ kolosy NATO a Varšavská smlouva /USA a SSSR/. Tyto úvahy nejsou jistě fundované, neboť informace vojenského charakteru jsou přísně utajovány, ale vycházejí spíše z prosté úvahy občana naší malé země, který světovému dění může víceméně jenom přihlížet.

Ostatně i školní výchova nás vedla k tomu, že nesmyslnost válek, zabíjení, přezbrojení armád a násilí nejlépe odhaluje pohled a pozice prostého lidského života a každodenní činorodé práce. Lidská touze po životě v míru se příčí nejen válka, všeobecné ohrožení, ale i dvouletá hra na válečný stav.

, Vážené poslankyně, vážení poslanci, žádám Vás, abyste jako volení zástupci lidu, a tedy i těch lidí, jejichž problémy jsem se Vám pokusil naznačit, učinili kroky a opatření, které by v co možná nejbližší době vedly k změnám v praktickém uplatnování všeobecné branné povinnosti. Jedná se zejména o tyto změny:

1/Všeobecné zkrácení povinné služby v ozbrojených silách. Prodloužit dovolencu vojáků a zaručit jim v mnohem větší míře možnost navštěvovat rodiny, příbuzné a blízké osoby. Zvýšit počet výcházek a osobního volna. Zvýšit kapesné vojáků, alespoň do té míry, aby pokrylo průměrnou spotřebu vojáka/výčetně cestovních výloh v době volna, apod./.

2/Dbát na to, aby vojákům bylo dovoleno svobodně využívat svých občanských práv, zejména pokud jde o svobodu náboženství, přesvědčení a projevu se všemi důsledky, které mají tato práva přinášet, jako je možnost otevřené diskuse o etických a společenských, vnitroarmádních i politických a umožnění věřícím občanům účastnit se života církve.

3/Uplné vyvázání z povinnosti služby v ozbrojených silách pro ty, kteří pečují o děti, pokud o to požádají. Nebo alespoň těch občanů, kteří pečují o více dětí a těm, kteří pečují o jedno dítě pak zaručit zkrácenou /např. pětiměsiční/ službu, pokud možno v místě bydliště, se zajištěním pravidelného volna pro navštěvování rodiny. Manželkám vojáků, kteří o vyvázání z povinnosti služby v ozbrojených silách nepožádají a manželkám pečujícím o jedno dítě zajistit životní úroveň, jaké by měla jejich rodina, kdyby občan nebyl k této službě povolen. Zařazení v místě bydliště pro ženaté.

4/Uzákonit možnost vyvázání z povinnosti služby v ozbrojených silách pro občany, kterým víra a svědomí brání tuto službu vykonávat. S příslušnými resorty je pak možné projednat možnosti jejich náhradního uplatnění v průmyslu, ve stavebnictví /např. zapojení těchto lidí do bytové výstavby by mohlo být velmi užitečné/, ve zdravotnictví či v jiných potřebných oblastech života společnosti. S příslušnými orgány pak projednat možnosti jejich zapojení do obrany země mimo přímo vojenskou sféru: např. vytvořením čet určených k odstranování tresek budov a vyprešťování postižených osob po náletech v týlu, zařazením mezi týlové zdravotníky apod.

5/Užitečné by také bylo ve větší míře využívat vojska v případě živelných pohrom, zimních kalamit apod., a také pro pomoc národnímu hospodářství v nárazových potřebách/při žnících apod./. Zapojení do těchta bezesperu užitečných a smysluplných činností je určitě důsažnější než prevěrkou připravenosti občanů k nasazení sebe sama za vlast, než je střelba do terče či vojenské cvičení, o ekonomickém přínosu ani nemluvě.

Vážené poslankyně, vážení poslanci, domnívám se, že posazení změn, které jsem nastínil, by mělo pozitivní přínos pro ovzduší v armádě, pro celkové politické klima a mělo by i pozitivní dopad v oblasti mezinárodně politické.

Jsem přesvědčen, že všechny tyto změny by vedly k tomu, že by služba v ozbrojených silách přestala být přítěží, ale mohla by se stát vskutku čestnou povinností. Zajištění občanských práv vojáků, jakož i rozšíření jejich osobního velna, by vedlo ke snížení napětí mezi vojáky a veliteli i ke snížení napětí mezi vojáky navzájem. Společnost se může zdravě a harmonicky rezvíjet pouze v demokratické diskusi všech jejích složek a totéž nutně platí v době míru i v armádě. Její síla netkví v hierarchickém vynucování stejných názorů, ale v tvořivém sjednocení různých lidí k témuž cíli – k obraně vlasti. Uměle na vyznělé extrémní podmínky /odlehčení, nesvoboda/, nemohou zaručit schopnost člověka snést obdobné pomínky ve chvíli, kdy te bude třeba. Je zkušeností, že člověk ve chvíli potřebné dekáže nasadit sebe sama i bez předběžné průpravy. Naopak v době, kdy objektivní nutnost takových opatření není, vedou tyto podmínky k duševním poruchám, deprimuji, cynismu, lhostejnosti a vlastní nezodpovědnosti. Napjatá atmosféra se vybíjí vzájemným ponižováním a násilím.

Zavedení takových změn by pro naš stát znamenalo i zlepšení mezinárodního kreditu, bylo by významným krokem vpřed na cestě míru a odzbrojení i příkladem pro země, které se podobným změnám brání. Využívají svého práva, které mi zaručuje článek 28 naší ústavy, považují tento dopis za otevřený, neboť se domnívám, že diskuse o temto problému je nutná; vždyť právě vlastenectví nemůže zachránit žádná sebelepší právně zakotvená formulace o čestné povaze státu povinnosti, ale toliko ozdravění přístupu k věci samé – a k tomu bez otevřené diskuse nikdy dojít nemůže. Pevně věřím, že v tomto smyslu bude pozitivně přijat i podnět, který Vám zasílám.

S úctou Jan Svoboda V.R.

xxxx

xxxx

xxxx

#### OHLASY NA DOKUMENT Ch 77/14/87 "K přestavbě právního řádu"

7viz Infoch 77/4/87

Dokument Charty 77/14/87 znovu upozornil, že uplynulo již jedenáct let od chvíle, kdy 26.3.1976 vstoupily pro ČSSR v platnost Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech /vyhl. č. 120/1976 Sb/ a naléhavě podtrhl, že v rozporu se závazky těchto paktů nebyla dosud podniknuta žádná zákonodárná ani jiná opatření směřující k plnému uplatnění práv uznávaných v paktech.

Nedávny proces s jazzovou sekcí však dramaticky zdůraznil další souvislosti situace, která má počátek v onom dni před více než je-

14.

denácti lety, tedy v okamžiku, kdy se oba paktu staly integrální součástí čs. právního řádu - a jak vyplývá z ustanovení čl. 2 a 5 prvého paktu a čl. 2 a 4 druhého paktu, navíc i součástí normativní Skály závazků vyplývajících) z těchto ustanovení je totiž velmi široká, a kromě nutnosti provést potřebná zákonodárná opatření obsahuje i závazky, jejichž účinnost je bezprostřední. V odst. 1 čl. 2 prvého paktu se signatářské státy zavazují, že budou respektovat veškerá práva, která jsou v souladu s tím, že některé kroky potřebné k dosažení plné realizace všech práv zde uznávaných budou uskutečnovány postupně, pak z formulace tohoto závazku vyplývá, že zde má pakt na mysli výhradně jen ty kroky, jejichž okamžitému provedení brání hospodářské či jiné technické možnosti signatářského státu. Dopad těchto skutečností se vztahuje na celou oblast čs. právního řádu.

Konkrétní dopad gminných skutečností je obzvláště významný a zcela bezprostřední v oblasti trestního práva. Znamená, že v souvislosti s ustanoveními trestního zákona lze po 23.3.1976 uplatňovat jen takový výklad, který je v přísném souladu se závazky vyplývajícími z obou paktů. Jakýkoliv jiný postup orgánů činných v trestním řízení je tedy v příkrém rozporu s čs. právním řádem, a to se všemi důsledky, které z toho z platného čs. práva vyplývají.

Tyto skutečnosti jsou zcela jasné a jednoznačné v souvislosti s těmi ustanoveními trestního zákona, jež jsou formulována natolik volně, že je až věci výkladu, které činy budou považovány za trestné a které nikoliv: po nabytí platnosti paktů je tedy vyloučeno, aby výkladem takových ustanovení jako je § 98/podvracení republiky/§ 100/pobuřování/ apod., byl jakkoli postihován výkon práv uznávaných v paktech. V souvislosti s ustanoveními jako je § 109/oupštění republiky/ je situace poněkud odlišná, neboť tato ustanovení je formulovalo, že výkon práv uznávaných v trestním řízení je všechno v souladu s čs. právním řádem, a třeba vycházet z té výše, kterou jezdí napochybňuje první pakt. Závazek podniknout potřebná zákonodárná opatření je ovšem u těchto adresných paragrafů trestního zákona mnohem naléhavější než výpis dě paragrafů "gumových".

Je ovšem smutnou skutečností, že praxe orgánů činných v trestním řízení nebere na tyto závazné aspekty čs. právního řádu patřičný ohled. Rada občanů byla již po 26.3.1976 trestně stíhána a odsouzena za činnost, která byla založena na výkonu práv uznávaných v paktech, zejména na výkonu práv souvisejících s čl. 19 prvého paktu, aniž by přítom byla překročena omázení těchto práv. Jedině přípustná podle odst. 3 tohoto článku je tedy třeba konstatovat, že orgány činné v trestním řízení v této případě jednaly v rozporu s platným čs. právním řádem. Nyní všechna svědčí tomu, že stejně podstaty jsou i obvinění proti Petru Pospíchalovi a proti řadě dalších občanů - bratřím Wonkům, Janu Dusovi apod. Je mimo jakoukoliv pochybnost, že proces s jazzovou sekcí by byl zcela neuskutečnitelný, pokud by v jejích případě bylo respektováno právo na svobodu sdružovat se s jinými, zakotvené v čl. 22 prvého paktu.

Za těchto okolností naléhavě vystává otázka věrohodnosti čs. právního řádu. Nedodržování zásad platného čs. práva v trestním řízení je ovšem jen nejtragičtějším projevem nedostatku věrohodnosti čs. právního řádu - jen onou pověstnou špičkou ledovce. Otázka věrohodnosti je stejně aktuální i v řadě dalších oblastí: v pracovním právu v souvislosti s propouštěním občanů ze zaměstnání z politicky motivovaných příčin, v oblasti správního práva např. v souvislosti s praxí orgánů správ pasů a víz při povolování cest čs. občanů do zahraničí apod.

A opět: jakkoli tyto skutečnosti související s nedostatečnou věrohodností čs. právního řádu mají velmi neblahý vliv na každodenní

život občanů ve státě, kde právní jistoty nejsou v praxi zaručeny, jejich dopad je ještě mnohem širší. Pacta sunt servanda: - smlouvy je třeba dodržovat, je stará a stále platná zásada mezinárodního práva. Za situace, kdy jsou ratifikační listiny obou paktů uleženy u generálního tajemníka OSN a kdy jejich zařazení do soustavy čs. práva je jedním z výsledků helsinského procesu, není a nemůže být ani řeči o tom, že otázka jejich dodržování je čistě vnitřní záležitostí tohoto státu. A navíc: nedodržování závazků vyplývajících z těchto paktů vyvolává nejen otázku věrohodnosti čs. právního řádu, ale vzhledem k příslušným vnějším souvislostem i otázku věrohodnosti ČSSR jako partnera ve vztazích vyžadujících plnění přijatých mezinárodních závazků. A dopad takto postavené otázky může být za dnešních okolností nejožehavějších problémů dneška, komplexu otázek, do něhož patří i problematika odzbrojení: poněvadž zde je věrohodnost a solidnost všech partnerů zcela nezbytným předpokladem, je nutno říci, že jakkoliv nedostatek věrohodnosti představuje přímé ohrožení těchto jednání a torpéduje tak samu snahu zachovat život na této planetě i pro budoucí generace.

Brno, březen 1987

Michael Dymáček

Upomínání Michaela Dymáčka na dvojí závazek čs. státních orgánů, že totiž po vstupu obou paktů o lidských právách, jednak upřímně zákony a předpisy tak, aby byly v souladu s pakty, jednak – a to bezprostředně – začne bez ohledu na právní normy nižší právní sily respektovat práva uznána v paktu, je snad v Chartě 77 za deset let. Její existence formulovalo neprvé. Je jím pravděpodobně rovněž poprvé teoreticky zdůvodněna snaha, formulovaná již v řadě chartistických podání, aby státní orgány u tzv. gumových paragrafů /nejfrekventovanějšími/ jsou podvrácení republiky podle § 98 a pobuřování protizřízení republiky podle § 100 trest. zákona /změnily výklad těchto ustanovení a upravily judikaturu nebo komentář. Takto formulované požadavky jsou ovšem oprávněny jen petud, pokud si současně uvědomujeme /a říkame/, že tato nutná změna v postupu státních/ justičních/ orgánů hio et. nino nesmí být na překážku stejně nutné postupné přestavbě právního řádu sledující, aby žádné zákonné ustanovení nebylo v rozporu s oběma paktami. A o takovou novelizaci bychom se měli rovněž zasazovat. Na vše, poukazováním na nesplněný závazek čs. státu, na nutnost novelizace a na stálé rozporu mezi ustanoveními trestního zákona /ale nejen jeho/ na jedné straně a oběma paktů na straně druhé vytrávíme tlak, aby v praxi byl právě pozměněn výklad soudních zákonních ustanovení, jakkoli je a bude zachována jejich litera. (Je to případ ustanovení podle § 101 trest. zákona – zneužívání náboženské funkce, za něž bylo možno, v méně příznivé společenské atmosféře, odsoudit kteréhokoliv duchovního, presbytera nebo i kostelníka; státní moc dává však v těchto letech přednost mírněji posuzovanému trestnému činu "maření státního dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi" – § 178, i když v minulosti podle § 101 ráda odsuzovala.) Jakkoli se naše úsilí může zdát marné, neboť inkriminovaná ustanovení trestního zákona konkrétně zajišťují mocenský monopol politického vedení a jemu podřízené hierarchizované byrokracie /zajišťují te, co jinak přikryvá fiktivní list ústavy, popsaný heslem "vedoucí říše KSČ"/, neměli bychom držitelům státní moci jejich pozici ulehčovat: Zatím se v komentáři k těmto ustanovením a v korespondenci /viz dopis prokurátora Stanislava Devátámu ve věci Petra Pospíchalá, zveřejněný v Info o CH 77-4-87/ hájí tím, že právě tato ustanovení jsou ona nutná zákonářská omezení, která jsou nezbytná pro ochranu práv jiných osob, pro zajištění veřejné bezpečnosti, veřejného pořádku, veřejného zdraví a veřejné morálky, a to tak, jak to v mnohých svých článcích formuluje oba paktu. Je na Chartě 77 a na přátelích právnících, aby provedli příslušné rozbory jednak o neudržitelnosti tehoto stanoviska, jednak

o tom, jak jsou zájmy jiných či veřejnosti bezpečnost, veřejný pořádek atd. již dostatečně chráněny jinými ustanoveními, případně aby navrhli vhodné zákonné úpravy v tomto směru.

Sporná je pouze myšlenka Michaela Dymáčka, že novelizace "adresného" ustanovení, jakým je § 109 trestního zákona/opusťení republiky/, je naléhavější než novelizace "gumových" ustanovení. Ona naléhavost plyně snad jenom z toho, že aby vyhověly prvnímu paktu, musely by justiční orgány v případě § 109 jednat přímo contra legem, zatímco k respektování práv garantovaných pakty u "gumových paragrafů" stačí jiný výklad. Je to tedy naléhavost, kterou by si měly uvědomovat spíše orgány státní moci než občané, kteří se dožadují svých práv. A z občanského hlediska nelze upřednostňovat jedno právo před jiným. Jen proto, že k tomu vybízí formálně právní situace.

Několik slov ještě k původnímu dokumentu "K přestavbě právního řádu". Rozdělení sporných prvekhlávek ustanovení na ta, která jsou v rozporu s pakty/podvracení, pobuřování proti republice atd./, a na trestný čin opuštění republiky, které je s pakty rovněž v rozporu a za něž bylo odsouzeno mnoho lidí a které by mělo být z trestního zákona zcela vypuštěno, nebylo nejštastnější, protože vznikl dojem, že ustanovení oné první skupiny by vypuštěna být neměla, jen upravena. Jak složitá je tato problematika, ukazuje předchozí/zvláště Dymáckovy/rádky.

Absurdní mi přišel také požadavek na zřízení hned tří ústavních soudů - je jedna ústava a jeden právní řád, snad by stačil jeden ústavní soud. Požadavek na vytvoření komise, která by přezkoumávala causy v budoucnu souzené podle první hlavy, tedy případy, o nichž už tedy předpokládáme, že budou souzery nespravedlivé, /nikoli, tedy rehabilitační komise, ta by měla smysl/, je v rozporu s mojí přestavbou. I ráva, založeného na dobrých zákonech a spravedlivém soudním řízení. Za prvekhlávě trestné činy nejsou lidé ve vězení proto, že by se nadodržovala "legalita postupu", jak tvrdí dokument, naopak, právě v těchto případech se projevuje až úzkostlivá snaha procesní ustanovení respektovat. Jsou ve vězení proto, že jsou odsuzováni podle třídně formulovaných zákonů, zajišťující maximální ochranu vládnoucím bez ohledu na práva jednotlivce, navíc práva v posledních deseti letech státem uznána. Dokumentem navrhované stížnosti pro porušování zákona tedy nejsou řešením, amnestie je v těchto případech neschůdná a i nedůstojná.

Poslední má poznámka se týká prvního odstavce dokumentu "K přestavbě právního řádu" a jeho názvu. Nejen zde, ale i v několika dalších dokumentech /v tomto čísle Infochu v č. 19 a 20/ se vyskytly úvahy a zmínky o přestavbě společnosti, rozšířování demokracie, o společenských reformách. Obávám se, že ke společenským změnám, či spíše změnám ve společenském vědomí, jichž jsme v posledních měsících svědkem, nemůže - pro názorovou rozrůzněnost, na niž je Charta 77 založena - vydat Charta jako celek žádne rozumné /a podrobnější/ stanovisko. Měla by spíše všechno podporovat všeobecnou politizaci společnosti, zvláště té její části, kterou ovlivňuje /chartistické prostředí, na Chartu "napojené" okruhy/, a to tím, že bude organizovat diskusi chartistů i nechartistů /ústřední na svých fórech a jinde, písemnou, v časopisech apod./ na politická téma, že bude zveřejnovat jednotlivé koncepce, aniž se s nimi ztotožní, měla by jednotlivé pozice kultivovat svým vkladem z hlediska lidských práv a zároveň chránit názorový, ideový /politický, konfesijní, hodnotový, kulturní/pluralismus. Hledání společného chartovního stanoviiska k této naléhavým problémům dneška je pokus o kvadraturu kruhu: Chartu Jenom oslabuje /depolitizuje/ i demobilizuje/ tím, že prohlubuje pocit odcizení mimo aktuálních chartistů a části nechartistní veřejnosti /hlavně mládeže a dalších lidí, kteří moc nevěří ani sovětským ani čs. reformátorům ani koncepcím z roku 1968 a jejich nositelům/ od "aktivního jádra". Prealuví-li k politickým problémům různí lidé, chartisté i nechartisté, ukáže se, že pestrost jejich stanovisek a složitý proces jejich tříbení a sblížování nelze ukryt.

sebeobratněji formulovaným obecným tvrzením o prospěšnosti společenských proměn nebo změn a že skutečné diskusi o celestálečenských problémech nelze nahradit jednestranným prohlášením. - Kromě této žádoucí politizace společnosti resp. naší chartistické obce zůstává ji ovšem Chartě její cíle "nadčasové" obrana lidských práv v plné šíři těchto slov, úkol, který se v proměňující se společenské atmosféře stává ještě naléhavější než dosud.

Praha 1.dubna 1987

Petr Uhřil

xxxxx

xxxxx

xxxxx

Sdělení Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, československé ligy pro lidská práva, člena Mezinárodní federace pro lidská práva /FIDH/  
Všechna sdělení VONS jsou zasílána Federálnímu shromáždění. Jména a adresy členů VONS jsme zveřejnili ve sdělení č. 591.

Sdělení č. 626 /Proces s brafray Wenkovými odrečen/

Hlavní líčení v trestní věci proti Pavlovi a Jiřímu Wenkovým, které bylo stanoveno na 17.3.1987 (viz naše sdělení č. 536, 544, 585), nebylo vůbec zahájeno a soud ohlásil jeho odrečení na neurčito. Předseda senátu městského soudu v Praze JUDr. Rejt sdělil matce obžalovaných, že hlavní líčení bylo odrečeno na žádost jedného z nich, aniž by bliže specifikoval důvody, e které se tato žádost opírá. Současně odmítl návštěvu matky u obžalovaných, přičemž své negativní stanovisko zdůvodňoval tím, že "tam nejsou na rekreaci". Není snad třeba upozornět, že tr. rád žádne podobné ustanovení neobsahuje, a že naopak dovoluje obviněné ve vazbě "pedrobit jen téměř omezením, která jsou nutná k zabezpečení úspěšného provedení trestního řízení" /§360 odst. 2 tr. r./. Bratři Wenkové zůstávají nadále ve vazbě a zatím není známo, kdy bude soudní řízení proti nim pokračovat.  
18.3.1987

Sdělení č. 627 /Zastavení trestního stíhání proti Věře Jirouseové/

Vyšetřovatel okresní prokuratury v Jindřichově Hradci Zbyněk Krohn vyrozhodl usnesením ze dne 2.2.1987 o zastavení trestního stíhání proti Věře Jirouseové. Jak jsme již oznámili (viz naše sdělení č. 587), při domovní prohlídce a její rodiny v srpnu 1986 nebyla sice nalezena údajně hledaná odcizená nafta a šrot, zato však bylo odnate několik písemností a magnetofonových nahrávek, na jejichž základě byl proti této signatářce Charty 77 zahájeno trestní stíhání pro údajnou přípravu k trestnému činu hanobení národa, rasy a přesvědčení. Nyní tedy vyšetřovatel dospěl k závěru, že „citujeme“ nebyl prokázán „úmysl, že by obviněná tyto materiály shrubaždovala za účelem pozdějšího rozšířování mezi občany“, a trestní stíhání zastavil.

S uspokojením zaznamenáváme, že tento nesmyslný pokus o perzekuci skončil. Tážeme se však, proč vyšetřovatel dospěl k tomuto zjištění až po půl roce a po vynaložení nemalých prostředků/zdůrazňujeme, že jde o naše společné prostředky/ na výslechy svědků a další úkony, když neudržitelnost obvinění musela být od počátku jasná i každému laikovi. A proč nevyvodil ze svého přiznaného omylu důsledky a současně nerozhodl o okamžitém vrácení všech odňatých předmětů Věře Jirousevé.

25.3.1987.

X

Sdělení č. 628 /Líčení proti Štefanu Javorskému odrečeno/

Před senátem okresního soudu v Pepradě za předsednictví JUDr. Barabáše, probíhalo ve dnech 22.1. a 12.2. hlavní líčení v trestní věci proti katolickému knězi bez státního seuhlasu Štefanu Javorskému. Obžalobu zastupovala okresním prokurátorem JUDr. Michalem Bajusem, jej vinila z trestného činu maření dozoru státu nad církvemi a náboženskými společnostmi /§178 tr.z./, jehož se měl dopustit tím, že dne

9.8.1985 sloužil v domě Jána Svocáka ve Ždiaru v okrese Peprad soukromou mši. Původní rezsáhlejší obvinění /viz naše sdělení č. 291 a 528/ se smrskle na tento jediný skutek, neboť se mezitím zjistilo, že např. Svátost oltářní mohou rozdávat i laici a že k tomuto úkonu není zapotřebí státního souhlasu.

Hlavní líčení probíhalo za nikým nerušení účasti 30-40 přátel obžalovaného. Jediným důkazem údajného trestného činu byly výpovědi Jána Svocáka a Josefa Kratochvíla, kteří je však oba před soudem odvolali s peukazem na to, že na nich byly vynuceny nátlakem vyšetřevatelů. J. Kratochvíl uvedl, že byl při výslechu bit a že ihned po jeho ukončení podal stížnost na postup vyšetřovatele, na niž desud neobdržel odpověď. Soud prete rozhodl, že je zapotřebí zjistit a vyslechnout příslušníky StB, kteří prováděli výslech obou svědků, a odročil další líčení na neurčité.

Zajisté bychom uvítali, kdyby byly odhaleny a potrestány nezákonité praktiky, jichž orgány Bezpečnosti užívají vůči svědkům i obžalovaným. Nezávisle na legálnosti či nelegálnosti získání příslušných důkazů však zůstává faktem, že odsloužení mže či provedení jiného náboženského úkonu je v plném souladu s platnými čs. zákony i s přijatými mezinárodními závazky. Výsledek tehoto procesu ukáže, do jaké míry hodlá státní moc respektovat alespoň minimální práva věřících občanů, kteří přinejmenším na Slovensku představují nepochybne většinu obyvatelstva.

26.3.1987

#### Sdělení č. 629 /Proces s Františkem Adamíkem znova odročen/

Sénát nejvyššího soudu ČSR za předsednictví JUDr. Pavla Jandy měl rozhodovat o odvolání F. Adamíka proti rozhodnutí krajského soudu v Ostravě ve veřejném zasedání, které bylo původně stanoveno na 19.2. 1987, později odročeno na 26.3.1987, a nyní, bez udání důvodu, odročeno na neurčité.

František Adamík, katolický aktivista ze Piešova, byl napadeným rozhodnutím uznán vinným přípravou k tr. č. podvracení republiky /§ 7/lk. § 98/l. tr.z./ a odouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání dvou let. František Adamík je souzen na svobodě, údajného trestného činu se měl dopustit rezmnoučením a rozšiřováním převážně náboženské literatury /viz naše sdělení č. 491, 552, 575, 576, 578, 589, 603 a 613/.

26.3.1987

#### Sdělení č. 630 /Ota Veverka a Darja Janišová zadržení/

Dne 29.3.1987 v 17.30 kontroleval uniformovaný příslušník VB občanské průkazy Oty Veverky a Darju Janišovou, kteří v tu dobu cestovali metrem. Po kontrole byli předvedeni do služební místnosti VB na stanici metra I. P. Pavlova, odkud byli oba postupně eskortováni na místní, obvodní a městské oddělení VB, kde byli přinuceni strávit noc. Původně příslušníci VB uváděli jako důvod pro toto zadržování osobní svobody, že Ota Veverka měl na bundě odznak jazzové sekce Svazu hudebníků – připomínáme, že Ota Veverka je aktivistou této sekce a členem jejího pracovního výboru. Tento důvod byl anonymním kapitánem VB nahrazen podezřením z trestného činu příživnictví a pro toto podezření, jakož i pro podezření z další, nespecifikované trestné činnosti byli oba eskortováni do cel předběžného zadržení. Přitom příslušníkům VB nebyly známy žádné jiné okolnosti, než že oba předvedení jsou krátkou dobu bez pracovního poměru. Anonymní příslušníci SNB-z toho dva v civilu – jim spřestě nadávali a když zjistili, že zadržení nechtějí vypovídat, vyhrožovali jim, že je dají "do díry" a přes jejich výslovny odpar je pod pohružkou násilí protiprávně fotografovali. Nejenže je nepoužili o jejich právech, ale na upozornění Oty Veverky, že jsou povinni je použít, reagoval zmíněný kapitán zcela nezákonitou pohružkou pokuty ve výši 500,-Kčs za naření

úředního výkumu. Ota Vevrka byl pak eskertován do zdravotnického zařízení, kde byl přes svou vředovou chrbatu uznán schepným vazby. Druhého dne dopoledne byli oba znova vyslýcháni na místním oddělení VB ve Vyšehradské ulici jako podezřeli z příživnictví. Poté, co setrvali na svém stanovišku, že nebude u výslechů vystavovat, byli v poledních hodinách bez vynesení obvinění, tedy bez zahájení trestního stíhání propuštěni na svobodu.

Celý případ ukazuje, jak nezákonné a přitom zcela nekontrolevatelně si počínají čs. bezpečnostní orgány. Během 18 hodin zadržování se depustily mnoha porušení zákonů a dalších předpisů, včetně přinejmenším dvou trestných činů - zneužívání pravomoci veřejného činitele a omezování osobní svobody. Přiznačné pro celou situaci je i te, že vlastním důvěrem postihu byla manifestace sympatií k pronásledované jazzové sekci.

1.4.1987

XXXX

XXXX

XXXX

#### Případ Bárta

Dne 14.4.1980 byla k 1.5.1980 Severočeským KNV v Ústí n. Labem zastavena "výplata služebních pežitků" Zdenku Bártemi, duchovnímu českobratrské církvi evangelické, a sber v Chotiněvsi prohlášen za uprázdněný. Ředitel Sekretariátu pro věci církevní při ministerstvu kultury ČSR Fr. Jelínek 22.5.1980 v edovědi na edvolání Zd. Bárty zdůvodnil tento zákrok státní správy následovně: "Jestliže některá ze zákonních podmínek požadované všeobecné způsobilosti splněna není, státní souhlas lze odepchnout. To se právě stalo ve Vašem případě, když jste tak závažným způsobem své duchovenské povinnosti porušoval."

Jak vyplynulo z obsahu předchozího jednání představitelů synodní rady ČCE na Sekretariátu pro věci církevní při MK ČSR /leden 1980/, Bárta měl své povinnosti porušit tím, že se v Praze 22.10.1979 chtěl zúčastnit procesu se členy VONS /byl totiž požádán členy rodiny souzené Dany Němcové, aby rodinu zastupoval jako důvěrník, před soudní budeovou však byl zadržen a umístěn na 48 hod. v cele předběžného zadržení, krom jiných šikan z důvodu "edváření" nakrátko estrihán/, ač v té době měl ve farnosti vykonať pohřeb. Církevní nadřízení petvrдили, že Z. Bárta měl v uvedených dnech rádneu devoleneu, žádneu povinnost tedy nezanedbal. Státní správa však připejila ještě další výtky: Bárta se stýká se skupinou chartistů v skoli sberu, informoval nesprávně kolegy faráře na pastýrní konferenci o svém zadržení, udržuje styky se členy VONS a je v podezření, že dedává zprávy do zahraničí.

Sbor v Chotiněvsi se vyučoval z novou situaci jednečně. Ač při jednáních před odnětím souhlasu byly představitelům církve za strany představitelů státní správy tlumočeny neurčité přísliby, že odchoda na jiné působiště by jako "trest" stačil a vidina uchevání jed.ho faráře pro službu církvi je v psycholegii církevního členstva pohnutkou velmi silnou, sber se vyslovil proto, aby Bárta v Chotiněvsi zůstal a nezměnil své stanoviště ani po vynesení konečného verdiktu. V červnu 1980 uzavřel chotiněvský sber se Zd. Bártem pracovní smlouvu jako s kostelníkem a rozhodl se jiného duchovního nekandidovat. Nejdoucí se sbor obrázel na různé státní orgány a jejich představiteli dopisy, jejichž polohu vystihuje dopis prezidentu republiky z 5.5.1980:

"Náš sbor sestává většinou z reemigrantů z Volyň. V dobách, kdy Československo bylo okupováno fašistickými vojsky, naši všichni schopní muži a některé dívky se hlásili k armádě generála Ludvíka Sveboď, aby spolu se Sovětskou armádou osvobodili Československo. Predělali krvavý křest u Dukly a Ostravy a nejedna matka z našeho sboru tam ztratila syna. Všichni bojevali statečně, takže se jim destala nesčetných vyznamenání a i nyní pracují pozitivně pro naš stát díky tomu, že jsou vychováni zbežnými matkami."

Jak se máme v těchto slavnostních dnech 35. výročí osvobození, k němuž mnoho z nás přispělo vlastní krvi, rádovat, když je nám odni- mán náš duchovní? Zíjeme přece ve státě, kde je ústavou zaručena ná- boženská svoboda!

Prosíme proto, neberte možnost duchovenského působení našemu bratru faráři Bártovi, který vede svůj sber k pravdě, spravedlnosti a lásce i pomocí blížním, což by mělo být povinností každého občana, tím více duchovního. A dělá to nejen slevy, ale i příkladným životem. Litujeme, že státní úřady si to vykládají jinak a edebírají mu možnost duchovenské práce v našem sboru."

Státníci sborového života v Chotiněvsi v uznání většího trpěl- vě snášeli nejen svizele sboru přece jen ochuzeného o plnost duchovenské péče, ale i všelijaké úkazy do té doby neznámé, jako např. přitomnoz růkouka vezú bezpečnostních orgánů před kostelem v deči bohoslužeb.

Synodní rada ČCE zpočátku měla za te, že zápas o Bártu je marný, doporučovala Bártovi ze sboru odejít a pokusit se o státní souhlas jinde, proti odnětí souhlasu Zd. Bártovi ani nepodkla odvolání, ba v předchozích jednáních se státní správou návrheval jeden člen synodní rady udělit Bártovi důtku, čímž by měl být Bárta jako farář za- chráněn. Pestupem času se však pestoj synodní rady začal měnit, jak dokazuje fakt, že 1.4.1983 zažádala synodní rada o obnovení státního souhlasu pro Zd. Bártu v Chotiněvsi, 29.4.1983 se odvolala přeti za- mitavému stanovisku KNV a 21.11.1984 podala další žádest.

Zdeněk Bárta mezikm 1.6.1981 nastoupil u Severočeských vodovodů a kanalizaci jako dělník-inkasista. Ve sboru nepřestával jako aktivní člen staršovstva v mezích možnosti organizovat sborový život, při bohoslužbách /kdy kázali jiní faráři či předčítatelé kázání, jimž se ke konci své "laické" kariéry z rezignací staršovstva sboru stal i on/ pronášel obsažná sborová oznamení, četl z Pisma, modlil se. Para, na které nadále bydlel, se stala útěčným místem pro hostující faráře a nepřestala jím být pro řadu přátel, kteří uvykli pohostin- nosti Bártovy rodiny.

Asi od poloviny roku 1984 Zd. Bárta několikrát požádal o jednorázový státní souhlas k náboženskému úkonu /křest, pohřeb, svatba/. Došlo k jemu v dějinách ČCE snad ojedinělému /bylo mu vyhověno/.

Jednání Z. Bártové s představiteli úřadu se však netýkala jen těch- to přiležitostních duchovenských úkonů. Např. 22.4.1983 referuje Z. Bárta synodní radě ČCE o jednání na OS SNB v Litoměřicích:

"Hovořil jsem však i o tom, že jsem v první radě duchovní, který mě zpověďní tajemství a nemůže ho verit o druhých osobách, navíc jsem poukázal na svou příslušnost k církvi a na to, že nemohu přistoupit při žádném jednání na stanovisko tajnosti, neboť jsem povinován svým bratřím v církvi otevřeností a vzájemné důvěrou. Otázka konspira- tivnosti se však stala podmínkou, na které pracovníci StB trvali a na kterou já nepřistoupil. Vážení bratři, informuji Vás o tomto jed- nání zejména proto, abyste – až budete případně stíhány informo- vání o mé neústupnosti – věděli, v čem tato neústupnost spočívá".

Dne 19.6.1984 píše Zd. Bárta synodní radě o pohovoru u p. tajem- níka pro věci církevní KNV v Ústí n. L. Jiřího Dekeupila:

"Informoval jsem jej, že jsem byl v poslední době spakován na vštěvování příslušníkem StB, který mi kládil naprostě nepřijatelné pod- mínky pro získání souhlasu. Vyhádřil jsem přesvědčení, že je to pro mne, ale i pro vana KCT naprostě nedůstojné, neboť souhlas k duchovenské službě uděluje snad KNV a ne SNB. Trval jsem na svém podpi- su Charty, což pan tajemník nakonec respektoval, avšak přál si ja- kési bliže nespecifikované prohlášení... Poukazoval jsem na obtíž- nost formulovat jakékoli prohlášení tak, aby nenavozovalo dojem, že se mne st. správa snaží zlomit, což by měla být podmínka k vrácení souhlasu... Pekoušel jsem se přesvědčit pak o KCT o svém názoru, že sil- ná státní správa by měla být všechna za otevřený, upřímný, byť kri- tický postoj každého duchovního... Charakter celého jednání ve mně posílil naději v navrácení mého souhlasu."

V průběhu dalších jednání Bárta neodmítl vyjádřit své stanovisko k Chartě 77. Písemně potvrdil, že i podpis pod Chartou 77 ohápe jako výraz své křesťanské víry a že chce pozitivně přispívat k uskutečnění pokoje, pravdy a spravedlnosti v naší zemi. Odmítl nařčení, že vyházi z pozic nepřátelských socialismu. Vyjádřil odhodlání konat svou práci v duchu evangeliia dle svého nejlepšího vědění a svědomí a dle platných čs. zákonů, dbát v jednání se st. správou na otevřenosť a pravdivost.

Dne 4.11 pan krajský církevní tajemník J. Macourek napsal Zd. Bártovi, že mu v Bártevě stanovisku chybí "pasáž o distancování se od negativních, zejména současných a emigrantských proudů signatářů Charty 77". V témže dopise pozval Zd. Bárta k jednání na KNV dne 14.11.1986.

V odpovědi z 9.11. Bárta za pozvání srdečně poděkoval a připojil: "...!" jako duchovní se tak říkajíc už ze své profese nemohu distancovat od žádného člověka - přimo mi to zakazuje zásady mé církve. Vyjádřil bych to asi tak, že za své činy a názory odpovídám sám za sebe a nechci a nemohu brát zodpovědnost za jiné lidi a jejich postoje, ať již to jsou signatáři Charty 77 či nikoli".

14.11.1986 se na KNV v Ústí n. L. uskutečnilo jednání, při němž byly přítomní Zd. Bárta, senior ústeckého seniorátu farář Splichal, krajský církevní tajemník pánové Dokoupil a Macourek, dále major StB pan Málek a jeden jeho nejmenovaný nadřízený. Jednání proběhlo v otevřeném duchu. Hovořilo se nejen o event. navrácení souhlasu, ale např. i o případě vězněného faráře Jana Duse /který byl dlužníkem farářem v Chotiněvsi - chotirěvský sbor 29.6.1986 napsal prezidentu republiky dopis, kde J. Duse hodnotí jako člověka "ryzího, pravdivého a spravedlivého, který vždy dbal o dodržování zákona a dobro naší země". Bárta nic nezměnil na svém stanovisku vůči Charte 77, senior Splichal potvrdil, že Bártovy postoje nejsou v nesouladu s požadavky církve.

Dne 8.12.1986 byl Zd. Bártovi Severočeským KNV udělen státní souhlas k výkonu duchovenské činnosti na dobu jednoho roku s činností od 1.1.1987 pro sbor ČCE v Chotiněvsi. Na konci roku 1987 uzavřel Zdeněk Bárta bratřím a sestrám v chotiněvské Vostale po víc než šesti letech slovem a svátostí Vačeša Pivčího plně rozumí svého duchovenského povolání.

X  
Kdo tlouče, tomu bývá otevřeno. Radost z potvrzení této pravdy by však mohla být klonznot do výsitu vítězství chotiněvského sboru či snad faráře - chartisty nad státními úřady. Nezvítězil Bárta, nevyhrál chotiněvský sbor, nybrž podařila se dobrá věc. Přispěla k ní svým dílem nejen víra, lásku a naděj chotiněvského společenství, ale i moudrá pružnost některých činitelů státních úřadů. Úřady "unesly" udělit jednou ohebný státní souhlas signatáři Charty 77: doporučují nevidět v tomto projevu jejich slabosti, nybrž žádoucí síly. Udělení st. souhlasu Zd. Bártovi není ústupek, nybrž krok výše!

Není ovšem ani zdaleka vše v pořádku a uznání státní správy za chvalitebné rozhodnutí nemůže zakrýt abnormality, které se ohlašují i z případu Zd. Bárty: Duchovenstvská činnost bez st. souhlasu je trestným činem, přičemž státní souhlas k duchovenské činnosti není právní nárok, státní souhlas se odnima, až zákon nikde nemluví o tom, že souhlas jednou udělany lze odejmout, souhlas se uděluje na dobu určitou, až zákon nic takového nepředpokládá, v praxi o udělování a odnímání souhlasu dokonce přinejmenším spolurozhodují orgány bezpečnosti.

Není výběc v pořádku ani to, že církev se zášednímu pronášlení těchto otázek svého bytí a nebytí programově vyhýbá /příčemž některí oficiální církevní teologové se pokouší namluvit církvi i světu, že teprve epocha, v niž žijeme, osvobodila církev z vázanosti na monoteistické struktury! / a v jednotlivých konkrétních případech pak jeji reprezentace ještě natolik bezkonceptně, že to může připomínat bezpáteřnost.

Nicméně lze rozeznat i v případě Zd. Bárty řadu kroků správném směrem, a to nejen u představitelů církve. Osobně hodnotím jako pozitiv-

tivní jev i to, že se jednání na KNV 14.11.1986 zúčastnili pracovníci StB, jeden dokonce neanonymně. Přízraky ve stínu lze pouze zažehnávat, s živeucími esebami lze heveršit. A jenom tam, kde se hovoří, je možné, že se deheveršíme.

Praha, leden 1987

Miloš Rejchrt

xxxxx

xxxxx

xxxxx

### Moravští dělnici žádají demisi prezidenta republiky

/Otevřený dopis prezidentu republiky/

Pane prezidente.

My níže podepsaní občané, vedeni pocitem spolužádovatelnosti za další vývoj naší vlasti, se obracíme na Vás s návrhem, abyste abdikoval na funkci hlavy státu.

Náš návrh zdůvodňujeme faktou:

Obdobně, jako mnozí oficiální činitele, také myse domníváme, že naše republika stojí na prahu závažných změn v hospodářské, politické, sociální i duchovní oblasti, také my si myslíme, že tyto změny budou vyžadovat jiný způsob myšlení lidí, jinou morální úrovně společnosti a celkově jiné společenské klima, jome však teho názoru, že spojování této přestavby s Vaším jménem, by v řadách veřejnosti očekávaný společenský pohyb kompromitoval, což by ve svých důsledcích mohlo zbytečně proces přeruštání společnosti na kvalitativně vyšší úroven zpomalit. Máte totiž za současný neutěšený stav značnou, nelí rozhodující, zodpovědnost. A to je fakt, jehož závažnost nezmenší žádne, byť i oprávněná omluvy. A další ztráta času si naše země užití ani nemůže dovolit.

Proto by, pane prezidente, Vaše rozhodnutí abdikovat bylo zajisté považováno za čin vpravdě státnické moudrosti. Umožnilo by to lidu navrhnout a Federálnímu shromáždění zvolit do čela státu osobnost, jež by symbolizovala naděje našich národů, že bude, řečeno slovy M. Gorbačeva, otevřen prostor nejmohutnější tvůrce sily socialismu – svobodné práci a svobodnému myšlení ve svobodné zemi.

Pane prezidente, přestaže náš občanský počin není v rozporu s platnými zákony, jsme znali současných poměrů, a proto postih očekáváme. Připomínáme Vám však, že někdejší prezident A. Novotný, jehož jste v minulosti tak ostře kritizoval, nezakročil proti nikomu z oných sta tisíců lidí, kteří před devatenácti lety žádali totéž.

Pane prezidente, pokud náš návrh přijmete v tem smyslu, že zcela odejdete z veřejného a politického života na edpočinek do důchodu, potom od nás také přijměte přání pevného zdraví a řady let spokojeného života.

Na Moravě 29. března 1987

Rudolf Bereza, řidič; Tomáš Hradílek ing., dělník; Jana Hradílková, dělnice; Milan Krumpholc, invalidní důchodce, bývalý dělník; Jan Ptáček, řidič. /Uvedeny adresy v okresech Olomouc a Přerov/

Na vědomí: předsednictvo FS ČSSR, ČTK, APN, TANJUG, AFP, "luvčí

Charity '77, přátelé a známí odesílatelů

xxxxx

xxxxx

xxxxx

### V zápisatu nově vyšlo...

Komentář č. 7, zima 1986-87, 139 stran

Pořadí: Diskuse o východní politice.

/dočtečná anotačce, č. 8 bylo anotováno v minulém Infochu/

Janusz Bałelecki: Je potřebná nová "Ostpolitik"?; Jiří Dienstbier: Détente a výhodní politika; Jiří Hájek: Politika uvalňování a lidská práva v zemích "reálného socialismu"; Justyni: Německá otázka a krize polské zahraniční politiky; Luboš Kohout: Poznámky k novým prvkům v mezinárodní politice SPD a Socialistické interpcionality; Jan Morawski: Německý problém a polské naděje; Jaroslav Sabata: O demokratickou a revoluční identitu levice našich dnů /na okraj Pražské výzvy/; Milán Šimečka: Club 2; Zey: Německo: Polský anonym: Politika uvolňování napětí - z jiného pohledu.

Jan Urban: Zjevení Panny Marie v Medjugerje. Překlad z němčiny,  
25 stran.

xxxxx

xxxxx

xxxxx

Krátké zprávyDocent Palouš se domáhá práva

Docent PhDr. Radim Palouš, CSc., požádal svým dopisem ze dne 6.2.1987 rektora Univerzity Karlovy profesora JUDr. Zdeňka Češku o opětovné přijetí na tuto univerzitu, odkud byl jako vysokoškolský učitel stejným rektorem před deseti lety propuštěn s odůvodněním, že podpisem Charty 77 hrubým způsobem porušil pracovní kázen. R. Palouš upozorňuje na to, že tento rozhodnutí bylo nezákonné ve světle již tehdy platných mezinárodních paklů o lidských právech, a žádá o jeho nápravu. Jelikož rektor UK Z. Češka na jeho podání v zákonem stanovené lhůtě neodpověděl, informoval R. Palouš dopisem ze dne 10.3.1987 účastníky vídeňského, následného jednání Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Ve svém dopise kromě již uvedených skutečnosti připomíná zejména to, že v uplynulém desetiletí se potvrdilo a bylo i oficiálně konstatováno představiteli četných účastnických států KBSE, že působení Charty 77 je naprosto legální a v souladu s duchem helsinského procesu.

Případ Eugena Vrbu po deseti letech

V úvodu výzvědačního řízení byl v Praze zadržen a obviněn z pokusu trestného činu vyváženého Slovenský novinář Eugen Vrba, nar. 9.5.1918. Do roku 1970 byl šéfredaktorem časopisu Československý svět, v 70. letech pracoval jako nezávislý novinář a překladatel. Obviněn byl z pokusu o vyzvědačství ve prospěch NSR, a to na základě režeri, které zpracoval v oficiálním tisku a které se týkaly automatické soustavy řízení. Dne 30. května 1977 byl Eugen Vrba odsouzen městským soudem v Praze, soudce/předsedou JUDr. Zdeněk Burčák, k deseti letům ve III. NVS. Nejvyšší soud, jehož senátu předsedala JUDr. Marie Dejčárová /6.9.1977 tento rozsudok potvrdil. E. Vrba byl dále vězněn ve Valdicích a v lednu 1985 byl 13 měsíců před skončením trestu podmínně propuštěn. Tamého dne byl spoluobviněný, ing. Miroslav Dolejší, který byl ve stejném procesu odsouzen k 11 letům vězení, byl zhuhařem po E. Vrbovi podmínně propuštěn.

Celý tento soud nese dnes již devatenáctiletý Eugen Vrba velmi těžce rozhodnutí. Sbráni proti tomu, že by se pokoušel o špinavou své odsouzení a těždění považuje za nedohitelnou křivdu. Jeho przekuče volražuje: Státní orgány mu odpírají nárok na zvýhodnění starobního řízení podle zákona 255 z roku 1946, který mu vznikl jako aktivní účastník první Slovenského národního povstání. Protiže mu byl důchod počítán z minimálního výdělku, který měl ve Valdicích, pebírá pouhých 976,-Kčs. ačsičně. Je mu také upírá nárok na byt, který byl po jeho uvěznění vyloupen a poškozen. Rovněž je odmítáno jeho úsilí o přezkoumání trestní věci, jinž chce dosáhnout zrušení rozsudku a aspoň částečného odškodení.

Anna Kohoutová se obrátila na paní Gorbačovovou

Dopisem z 3.4.1987 s prosbou o pomoc. Již osm let marně žádá o povolení cesty za svými dětmi, která žijí v cizině. Tento postoj státních orgánů připisuje A. Kohoutová okolnosti, že byla před 35 lety manželkou spisovatele Pavla Kohouta. Obrací se nyní na paní Gorbačovou jako matku k matce s prosbou o pomoc.

Pozvánka na mezinárodní pracovní tabor odpíračů vojenské služby z důvodu svědomí

V době od 18. do 29. května 1987 pořádá mírová organizace Melltem-folkeligt Samvirke - Dánské sdružení pro mezinárodní spolupráci - mezinárodní pracovní tábor. Tématem bude převážně problematika odpí-

rání vojenské služby z důvodu svědomí, nenásili, společenská sebeobrana, lidská práva, bezpečnostní politika, zmezinárodně náhradní občanské služby. Kromě diskusi se bude učastníci tábora podílet na údržbě areálu Nordic Peace Folk High School. Vítání jsou všechni zájemci o danou problematiku - nejen tedy odpírači vojenské služby z důvodu svědomí. Informace podává Lars B. Nielsen, Korsørgade 16, st. tv., DK - 2100 Copenhagen, Denmark, tel. 0045 1 430321 /večer/.  
x/ Mezinárodní prac.tábor je na čestrově, FYM

INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE přinesl 28. ledna 1987 článek o Chartě 77, kde mj. čteme: "Československý režim se chová netečně k hlasům po větši stevřenosti a demokracii, které prenikají z Moskvy. V Sovětském svazu a v Polsku jsou prepuštěni političtí vězňové, v Československu však dochází k novým represálím: minuly měsíc byly zadrženy ve vazbě sedm členů Jazzové sekce, kulturní skupiny s mnoha následovníky. Perzekuce disidentů pokračuje bez ustání." Autorkou článku je paní Jeri Laberová, ředitelka skupiny na ochranu lidských práv Helsinki Watch, která ocenuje desetileté úsilí Charty 77 těmito slovy: "Jestliže nakonec Československo dosáhne větší svobody, mělo by za to vděčit spíše nezkrotnému duchu chartistů, kteří pro Československo zachovali jeho vlastní vědomí a ideály, než silám zvenčí."

x

#### Veřejná schůze s policejním dohledem

Loni v květnu byl v Medřanech /Praha 4/zvolen za poslance obvodu 17 Adolf Rázek, čtyři dny po volbách odsezený v procesu proti katholickému samizdatu k trestu odňtí svobody na 6 měsíců s podmíněným ročním odkladem.

Na pondělí 23. února letošního roku svolal národní výbor veřejnou schůzi s programem "hodnocení činnosti poslance velebního obvodu 17". Přišlo asi 50 občanů, dva hosté z ONV, předseda občanského výberu, tajemník a předseda MNV. Předseda občanského výberu inž. Čmelinský osmánil, že poslanec A. Rázek bude odvolán z funkce. Tajemník Růžek zdůvodnil návrh na odvolání mj. tím, že "právooplatným odsezením /A. Rázka/ byla prokázána trestná činnost a porušování zákonů" a že "pracující lid velí za poslance občany oddané věci socialismu". Zdůraznil také, že detrvání poslance A. Rázka ve funkci by znamenalo porušení zákona a ti, kdo by hlasovali pro jeho ponechání ve funkci "by se dopustili závažného trestného činu".

Poslanec A. Rázek ve svém vystoupení prohlásil: "Právě před devíti měsíci mě někteří z vás zde přítomní velili za svého zástupce. Stalo se tak po několikatýdenní vazbě, o které všechni mi velici věděli. Byla-li mně přesto dána důvěra, rezhdli jsem se předstoupit před vás, když se mohl k návrhu na odvolání z funkce vyjádřit. Dále pak objasnil, proč byl odsezen a opakoval svým voličům, co prohlásil i před soudem, že se nikterak necítí vinen, neboť vstava ČSSR zajišťuje svobodu vyznání a rovná práva i povinnosti všem občanům republiky. Uvedl, že v padesátých letech byl politickým vězněm v pracovních táborech Jáchymovská a teprve později se zjistilo, že šlo o jakési deformace práva. Vyjádřil též podivení, proč na schůzi přišlo tak málo voličů.

Vysvětlení je nasnadě: před agitačním střediskem v Pískové ulici asistovaly policejní hlídky, jejichž přítomnost občany od účasti na schůzi odrazovala, a přímo v místnosti bylo nejméně 7 příslušníků StB v civilu. Před hlasováním bylo zdůrazněno, že rezhdovat mohou jen voliči obvodu 17, ale počet přítomných zjištěván nebyl. Na prezentaci listině bylo podepsáno 15 osob, ale některí zde ani nebyli. Oprávěných voličů bylo asi šest, přičemž velební obvod má nejméně 150 voličů.

Začalo hlasování. Na dotaz, kdo je pro odvolání poslance Rázka, se zvedla pouze jedna ruka a po chvíli báhavě ještě jedna. - "Tak vy tam vzadu, co taky hlasujete," velal tajemník Růžek do předsály.

kam viděl jen en, "takže jeden, dva, tři, čtyři." Poté prohlásil, že tyto čtyři hlasy jsou většinou příjemných veličů a že "poslanec Rázeck je platně odvolán z funkce".

Na ohodníku v blízkosti agitačního střediska pak hlidky VB žádaly od účastníků schůze občanské průkazy a jejich jména zapisovaly.

X

### Záloba proti ministerstvu vnitra ČSR

Koncem února letečního roku převzal obvodní soud pro Prahu 7 žálobu Josefa Žemana /nar. 1955/ proti ministerstvu vnitra ČSR "o náhradu škody z důvodu tělesného poškození".

Záloboce byl 22.4.1981 v prostorách Pražského hradu postřelen příslušníkem Bezpečnosti nstrm. Nevákem /v civilu/, když utíkal před útočníky, které považoval za lupiče. Dvě ze tří střel způsobily žalobci velmi těžké zranění plic, krku i vnitřní krvácení do krajiny břišní. Po vyléčení byl J. Žeman 17.9.1981 odsouzen pro trestný čin spikulace a porušení devizového zákona k několikaletému trestu odňati svobody, který si v prosinci 1985 odpykal. Těžké zranění však zanechalo trvalé následky a J. Žeman se proto domáhá odškodnění.

Devizové delikty a spekulace nebyvají předmětem naší pozornosti a ani o tomto případu bychom nepsali, kdyby nešlo o prokazatelné pořušení zákona o SNB, který v ustanovení § 34, odst. 1 taxativně stanoví, za jakých okolností smí pracovník Bezpečnosti použít střelné zbraně. Zvláště přitěžující je skutečnost, že nstrm. Nevák, Jenž se při zátkoku vůbec neprokázal jako příslušník Bezpečnosti, střelil občana do horní části zad a krku, z čehož lze usuzovat, že mířil na srdce a na hlavu. Záloba prete dejezuje, že "takový způsob užiti zbraně vůči občanovi je i při splnění zákenných podmínek použití střelné zbraně minimálně nesprávným úředním postupem pracovníka žalované organizace, což zakládá nárok zraněného občana na plneu úhradu způsobené škody na zdraví".

X

### Karel Srp kontra Panten

Nedávno sbožený /desud ne pravomocně/ Karel Srp, předseda neprávně zakázané říšskové sekce, žádá obnovu řízení, jímž byl přetiprávě zbaben/zaměstnání.

Výpověď z pracovního poměru v Pantenu byla Karlu Srpovi dáná k 30.11.1983 z důvodu § 46, odst. 1, písm. c zákoniku práce /... "pracovník je nadbytečný následkem organizačních změn..."/ Platnost této výpovědi Karel Srp popřel včas podanou žalobou, ale obvodní soud pro Prahu 1 jeho návrh na vyslevení neplatnosti výpovědi zamítl 7.6. 1984 a městský soud tento výrok 7.9.1984 potvrdil. Přeti tomu by už dnes nebylo odvolání, kdyby... "Dne 12.2.1987 byly mému zástupci /JUDr. Josef Práša/ doručeny fotokopie důležitých písemnosti, které prokazují, že se edpůrce dopustil v souvislosti s výpovědí jednání, které sebou nese neplatnost výpovědi...", jak uvádí Karel Srp ve svém návrhu na pevnění obnovy řízení ze dne 28.2.1987.

Z fotokopie dokumentace, kterou máme k dispozici, je patrné, že reorganizace, která byla v Pantenu k 1.1.1984 provedena, nevyházela z potřeby zjednodušit a zhospodárnit vlastní činnost, nýbrž měla jen uměle vytvořit výpovědní důvod. Preta byla na 8.11.1983 svolána pracovní porada, kde byla stanovena taktika postupu. Tam bylo rozhodnuto, že Karel Srp dostane výpověď z důvodu organizačních změn, což ovšem "vyžaduje naprostou přesnou přípravu s řadou organizačních a plánovacích opatření předem". Porady se zúčastnil též pracovník odboru ministerstva kultury ČSR J. Hraba, který navrhl "pracovně právní konzultaci na maximální úrovni /ÚRO nebo Gen. prokuratura nebo ministstvo spravedlnosti/", aby výpověď nebyla napadnutelná. Závěr porady byl jednoznačný: "Velmi žádoucí a nejrychlejší by byla dohoda. Z ostatních možností pouze výpověď, a to pro reorganizaci propagace nebo nesplňování požadavků nezbytných pro řádný výkon práce."

Protože však Karlu Srpevi nelze po pracovní stránce nic vytknout, zůstalo při "reorganizaci" a výpověď byla dána k 30.11.1983, ale už 6.12.1983 předseda ZV ROH dr. Jiří Stilec sdělil, že byl telefonicky uvědoměn o kontrole příslušného odd. ÚRO na základě pracovníkovi stížnosti a proto bylo urychleně vydáno rezhodnutí ministerstva kultury ČSR, které mělo pokrýt rezhodnutí Českého hudebního fondu z 29.11.1983 a současně nařízeno, že pro pracovníky Pantonu "nesmí být žádné volné místo".

Ve svém návrhu na obnovu řízení Karol Srp uvádí: "Důvodem, proč mne odpůrce propustil z práce, nebyla nedostatečná pracovní výkonost, neboť... jsem byl např. označen a vyhodnocen jako nejlepší pracovník Pantonu, ale šlo o odplatu za mé aktivitu při organizování jazzové sekce. Z těch příčin jsem dnes vězněn a domnívám se, že obě soudní řízení jsou evlivná stejnými lidmi i stejnými institucemi." Výpověď, kterou Karel Srp destal a jejiž neplatnost se dovolávala v soudním řízení, byla tedy pouze důsledkem politického komplotu a právní rád ČSSR podobné jednání, které se přidi zákonům, morálce nebo zákon obchází, považuje za neplatné.

To vše potvrzuje i skutečnost, že v současné době je v Pantonu už opět místo tiskového referenta a je obsazeno na plný pracovní úvazek.

## x

Gabčíkovo - Nagymares

U Gabčíkova bude muset Dunaj opustit své staré řečiště. A níže po proudu připravují rakouské stavitele elektrárny další ránu proti Dunaji a elektrárně Nagymares, která bude vyrábět málo proudu, zato zničí 100 km<sup>2</sup> dunajské krajiny. Tenu by se dalo ještě včas před začátkem stavění řeky v roce 1988 zabránit, kdyby os. rakouské a maďarské ochránci životního prostředí aktivně spolupracovali. Likavé ve svém článku zveřejněném česky a německy v příloze rakouského časopisu Wiener Michael Kreisel uvádí, jaké škody obě přehrady způsobí ohroží dosud nedotčenou rásobu až 14 bilionů litrů pitné vody a většinu z 5 000 živočišných druhů v oblasti /předpokládá se úhyn 60% ryb/nemluvě o ztrátě 47 km<sup>2</sup> nejlepší eročí půdy. Sniží se hladina spodních vod, dojde k dalším ztrátám v zemědělské produkci. Článek velmi kritizuje rakouské banky a pedníkatele za to, že finanují stavbu v Nagymares, která by bez jejich účasti nemohla být ani zahájena, zatímco v Rakousku byla lidovým referendem výstavba obdobně dinajské přehrady v Hainburgu zastavena. V článku se uvádí, jaké akce proti stavbě přehrad byly podnikny rakouskou demokratickou veřejnosti a rakouskými a maďarskými ekology. Připomíná se i dokument Charty 77/26/85 a kompromisní stanovisko mládežnické skupiny "Brentosaurus". "V Maďarsku se už vytvořily skupiny ochránců životního prostředí, v Československu zatím scházely potřebné informace. Z tohoto důvodu vychází tato dokumentace...", piše M. Kreisel hned v úvodu...

## x

Augustin Navrátil k diskusi o zákonu o umělém přerušení těhotenství

Augustin Navrátil z L. tepecu - o jeho osudu jsme několikrát informovali na stránkách Infotechu - kriticky reagoval na diskusní příspěvky, které deprevázely zveřejnění petice proti novému zákonu o umělém přerušení těhotenství / viz Infotech 12/1987/. Z jeho delšího kritického příspěvku vyjímáme:

Velmi mne zarmoutilo, jakým způsobem bylo dosud reagováno v 12. čísle Informací o Chartě 77 na iniciativu občanů, kteří se k této problematice vyjádřili v petici adresované ČNR.

Jistě je správné zveřejňování vzájemně odlišných názorů v kterém koli záležitosti, je však také žádeuo, aby bylo možné vyjadřovat ohledně a nezážili se přisuzovat názorům uvedeným v kritizované záležitosti záměry, které nesleduje, aby bylo místo zdravé, plodné a potřebné diskuse nevyvoláli jen podrážděnou a nepříjemnou i nežádoucí

polemiku.

Proto by si měl také každý čitatel uvedené petice uvědomit, že jejím autorům a signatářům nešlo o "brutální a nedemokratický způsobem omezení práva žen," nýbrž naopak o ochranu a záchrannu těch nejbezmocnějších, jejichž sama existence se často vůbec popírá a kteří sami nejsou schopni žádným způsobem se bránit, a to právě většinou proti brutálnímu, bezohlednému a sebeckému počinání těch žen, které usilují o jejich nebytí a to ze zájmu, které jsou málokdy čisté.

K vzájemnému porozumění odlišných stanovisek pak jistě nepřispěje zdůrazňování jakoby signatáři uvedené petice byli vedeni jakousi "vatikánskou morálkou", kterou prý většina obyvatelstva nesdílí.

xxxxx

xxxxx

xxxxx

Ludvík Vaculík: Historická chvíle /fejeton/

Uplatný ministr odsezen a pepraven! Starý výbor Čehos. vypískán! Náčelník tajné policie potrestán za potlačování novinářské kritiky! Diskuze v továrně o vedení továrny! Coca Cola zapojena do socialisticke přestavby! Zakázané filmy puštěny! Divadla patří těm, kdo v nich hraje! Zrudný projekt na obrácení toku řek odvolán! Čest a svědomí opět povoleny!

Hledím na tě s nedůvěrou, zvědavě jako socialist, a třechu s výsměchem, jako Čech. Oni si zas už myslí, že jsou lepší než my. A zas právem silnější! Je pravda, ta země dávno potřebovala, aby s ní někdo mocně zetřísl, ale je to vlastně deset smutné: myšlenka, kterou pochopí dřední Rus, nebývá už v světě nová. Viděli jsme to na kybernetice před čtyřiceti lety, pezději například na džezu, a teď tedy na moskevském modelu Pražského jara 1968. A naši lidé se rozhližejí, ptajíce se jeden druhého, co se od toho dá čekat. -Já nečekám nic, a ani na to nejdám čekat.

Zároveň hledím, jak naše vláda k nám zdrženlivě pouští své informace a budí klid; u nás nic tak etřesného nevypukne. Každý stát má právo na vlastní cestu, pravil odvážně Bílák. A my, co jsme si pořád mali mít vládu nelezoucí komuži kamži, konečně ji máme! Není to historická chvíle? Naše vláda je rozhodnuta stát na svém, sedět na tom a třeba i ležet, a já jsem při ní, protože su vlastenec! A jako vlastenec vím, že nám není zapotřebí, jaké nám nikdy nebylo - proti tomu ještě Bílák - a ani za deset a za sto let nebude nám zapotřebí kopírovat Sovětský svaz. Ať se ockoli v té zemi dnešních senzaci bude třít, my budeme mít právo, jak jsme je měli, jednat ze své hlavy. My to nepotřebujeme žádného Gerbařova; jako zas na to, aby chtěli jeho nekopirovali, nepotřebujeme Bílaka. My je vlastně oba nepotřebujeme, budeme upřímní! A kdyby teď přišla z Moskvy nařízení povolit na svobodu, já se vzepřu. Já žádny toleranční patent podružili čist nebudu.

Přichází mi na mysl čerstvý případ Husův. Katolická církve, její dozrála k jeho myšlení, dozrává k úmyslu jmenovat ho svým svatým. Jaké katolík měl bych v tom vidět vítězství pravdy, charakteru a Duha svatého. Člověka však musí hněd napadnout, co na to povíti artvína círou strinath: "Páni se nakonec vždycky dohodnou! Měli jsme počkat až kříž! Krom etické vady není v tom úmyslu nachumlána ani vada skoro noetická! Prohlitněme si to do reálu: dvoutisíciletá, jednobytině stále století patřící a káže časy svým rezčíleným údům tehdy živým. Krávě svatý! Při náhle podráži a znicotnuje římský posel oznamující, že předem přižtratil život a církvi na něm už nezáleží. -Myslim, že i Hus, když hoželi nás zklamat, musí dnes říct: "Co má taháte do své starosti, já už se zabývám něčím jiným!" Čím, mělo by církve spíše zajímat: čím zabývá se teď proti ní její nový hodný svatý?

Je to výtečný problém teologický, filozofický a mravní. Mně se ne-

libí, že ho chtějí vyřešit usnesením povahy i cílů politbyráckých svou oběť, jíž nepřiznali včas její kus pravdy, chtějí tedy ještě o něj okrást! Naráz obsluhuje pravdu, která je zatím angažována o kus vpřed. Co teda s tím? — Nic, navrhoju. Nechat věci tam, kam se jednon postavily v rozporu tak poučném! Vždyť pravda o církvi a člověku, jež ze sporu vysvitla, je možná podstatnější než pravda v té věci, o níž byl spor.

Husovo svatořečení ledra škodlivě povzbudí zas všecky bludeče a disidenty, co se pro svou pravdu dají raději upálit či upálit druhé, než by teda skromně podle ní žili, bez zápisu do dějin. Jako husitovi mi napadá, že by to býval byl rádni chlebiček, dohasnout bez plamene, jen nějaký nemoci, stářím a únavou, bez zřetelného úspěchu a bez pronásledování a mnohý těž dosti zřetelného!

Hledá p řádem do té nepřistupné země, která s velkou inzercí otevřela státní doly na pravdu. S inzercí, leskem a dokonc. a nečekaným časním finančnem, na což však — doufám jako Evropan — můžou naletět jedině Američtí.

A jak se ta Svata naše stolice přebírá v našem kufru z roku osmnáctadvacátého, stojí ve mně nechut moudřejšího než já a toto mi říptá: "Je to v pořádku! Byl to jejich kufr!" A já, starý blázen, vrtím hlavou nad tím, když jsem na to nepřišel už jako mladý blázen.

Výběr kvalitní výrobky: Jak převratné a smělé! Více stejných kandidátů ve volbách: herdeč, to je vynález! Pěstujte zeleninu u chaloupky! Samozřejmé rýšení prý dokdy zas? Svědomí jako nejvyšší příkaz: i proti vaší chuti případně? — Ale my vám přejeme úspěch, jen tak dál! Čekali, když ještě džasnéjší objevy: oddělení mezi zákonodárné, výkonné a soudní, například. Ale o okoli ještě objevite, náhle nechte být, a to zvláště v případě, že byste nechtěli.

Přtato si myslím, že proti mě a Bilakově vůli trochu šutru z těch dolů na pravdu i na páš spadne. To už je zákon politické rezonance mezi vělikou a malou trouhou. Něco se dít bude. Už jsem četl memorandum, jež napsal Čestmír Císař: rozumíme, uvážlivé... takové politické. Mají-li se i náše poměry hnout, půjde to třeba zas od Císaře tu k Mlynářovi venku. Napadá mi anekdota o chudém Židovi, který si postěžoval rabinovi, jak se mu v těsné kuči zle žije. Rabin mu postupně radil, aby si do kuči vzal kozu, pak prase a potom i krávu. Žid to udělal, ale bylo to horší a horší! Postěžoval si tedy rabinovi, že je to už nesnesitelné, a ten mu poradil, aby těn dobytek naráz vyvedl ven. Jak si ten ubožík volně poté vyděchl!

Tím chci na konec říci, jako socialist, že kdyby se přes všechno vyvinul u nás nějaký obrodný proces, budu v něho mít jisté uspokojení: jak starý chudy Žid.  
/Únor 1987/

xxxxxx

xxxxxx

xxxxxx

Přetiskování a jiné přebírání textů zveřejněných Infochem je v záhadě možné. Je-li věák o texty psané přímo pro Infoch, žádáme, aby byl vždy uveden pramen. Bez uvedení pramene je možno přebírat dokumenty Charty 77, sdělení VONS, petice, otevřené dopisy, fejetony, jakož i texty, z jejichž charakteru citu uvedení je zřejmé, že nebyly psány pro Infoch.

xxxxxx

xxxxxx

xxxxxx

O další solidaritě s Petrem Pospíchalem, vězněným od 22.1.1987 v Brně jako ohavným přestrestný čin podvracení republiky, budeme informovat dříve v příštím čísle. Projekty solidarity přicházejí zejména z Polpka, kde má Petr mnoho přátel.

Spisovatel Ivan Klíma vytvořil literární portrét Petra Pospíchala; jeho text přinášíme v plném znění s přílohou:

Ivan Klíma

V Sovětském svazu se dělají revoluční směny. Mluví se o politice přestavby, otevřenosti, o novém myšlení a o demokratizaci. Přidal bych ještě jiná označení - totiž politike smířlivosti. Akademik Secharov, kterého ještě nedávno označovali za nepřítele a zrádce promluvil na moskevském mírovém konferenci jako jeden z předních sovětských vědců a zřejmě také jako představitel těch, kteří své vlasteneckví, svůj odpovědný občanský postoj nechápou jen jako bezvýhodné přikyvování stávající politice. O jiném pak zvaném zrádci emigrantu Tarkovském přinesly moskevské noviny nekrology plné uznalé chvály. Významné umělce, kteří během posledních let emigrovali, zvou aspoň k vystupování do vlasti. Mnoho vězňů z těch, co byli odsouzeni za činy údajně státu nepřátelské, se vrací domů z tábora i z věznice; paragrafy, podle nichž byli souzeni, se mají upravovat. Už na několika místech byli potrestáni pracovníci Bezpečnosti, kteří postupovali v rozporu se zákonem. Umělecká díla, která byla po letech zakázána, se konečně zverejňují.

Všechny tyto události zaznamenávají lidé dobré vůle ve světě i u nás s úlevou a s nadějí. U nás ovšem lidé horší vůle varují, abychom klamným nadějím nepodléhali. A aby zdůraznili, že u nás žádná politika smířlivosti či nového myšlení nepřichází v úvahu, vzpomněli si na prostředek, který se za minulých časů podle jejich mínění skvěle osvědčil - na procesy. A teď si tedy našli Petra Pospíchalova. Provinil se prý tím, že mifil neoficiální texty, sousředoval písemné materiály ze zahraničí /tím se rozumí z Polska/, také si prý psal s příslušníky české kulturní emigrace.

Podobná obvinění v našem století vždycky měla obecně, ale pořád zvlášt v době, kdy na celém světě se začíná chápát, že soužití, dialog a tedy potřebná snášenlivost i mezi nejvíce rozvaděčnými či znepřátelenými partnery je etázkou bytí a nebytí lidstva.

Za léta svého života jsem se dožil řady zvratů. To, co včera platilo, se jediným usnesením popíralo, to, co se včera popíralo, jiným usnesením začalo platit. Včerejší hrdinové se stali zrádci, včerejší zrádci hrdiny, ne-li dokonce vysokými státními činiteli. Není důvodu, aby se podobný zvrat neudál znovu v době dohledně budoucí. Mluvím ovšem o zvratech, které prováděla či aspoň připouštěla vládneucí moc.

Většina myslících lidí si hledá hodnoty i fakta nezávisle na usneseních a považuje tedy celý čas za samozfejsné, co úřední soudrost objeví ež po letech. Někteří své názory nechtějí skrývat a bývají za to trestáni. Jedním takovým je i Petr Pospíchal.

V naší zemi poslední převratné usnesení je staré bez mála dvacet let. Jeho důsledky se dotkly celé společnosti a to ve všech sférách života. Vzhledem k osudu Petra Pospíchala chci mluvit o jediném závažném důsledku: o pronásledování umělců a vůbec lidí ducha.

Opravdu, už téměř dvacet let trvá stav, kdy jsou zakázána díla mnoha set spisovatelů, novinářů, překladatelů, filosofů, sociologů, ekonomů či historiků. Co horšího: zakazovatelé se pokusili zničit nejen díla - ale i jejich tvůrce. Vypudit je ze země a nebo přeměnit v nádejněcké pracovní sily, rozhodně je však odstranit z dějin, předstírat, že nikdy nežili a nemají tedy nárok ještě někdy promluvit, vyslovit jakýkoliv názor.

V době, kdy se počalo této dění, byl Petr Pospíchal ještě školák. I když znalosti, které mu škola poskytla v oblasti dějin, byly jednostranné a často zkreslené, přece jen se dozvěděl, že to byli čeští spisovatelé, kteří se význačně podíleli při obrození též vymírající rodné řeči, při sebeuvědomování národa na začátku minulého století, že to byli oni, kdo se opětovně ohrežovali proti útlaku a nespravedlnosti, že dokonce za nacistického <sup>OKUPACE</sup> ~~toto~~ některé z nich stálo život. To, co většina přijímala bez zamýšlení, Petra zneklidnilo. Proč právě v době jeho dětství spisovatelé ve svém celku zkłamali a selhali?

Začal se pádat po zakázaných spisech a článcích, aby našel odpověď. Rozum, jeho zatímní zkušenost mu napovídaly to, co starší věděli, i když o tom raději mlčeli; neselhala kultura, spisovatelé ani filosofové se nezpronevěřili, pouze vládci, jaké už vícekrát v dějinách, se obávali jejich hlasů. V zápalu svého mládí, bylo mu sotva sedmnáct let, se Petr rozhodl, že o svém poznání bude přesvědčovat druhé, a to ihned, nebude čekat na den zvratu, na nové usnesení.

Zakázané či nevydávané literární práce si opisoval a rozdával je. Nemohl předpokládat, že koná něco protizákonného, vždyť ani jeden z autorů jejichž práce opisoval či nahrával, za ně nebyl souzen. Nicméně ho roku 1978 zatkli a soudili. Hájil se mimo jiné tím, co v takových dobách před žádným soudem či koncilem neobstojí: "V některých případech jsem měl sám možnost se skutečnostmi v písemnostech popisovanými se natolik seznámit, že jsem o jejich pravdivosti zcela přesvědčen a nebylo by příliš obtížné v některých případech toto také prokázat." Byl odsouzen k jedenácti měsícům vězení.

Petra Pospíchala jsem viděl dvakrát - jednou letmo, podruhé mi přinesl překlad Miloszovy básně, kterých jej posoudil. Miloval, jak jsem pochopil, polskou literaturu, přál si nějak přispět k tomu, aby ji lidé u nás více znali, ale bál se, že k takové práci není kvalifikovaný, neměl přece potřebné vzdělání - je dělník a semouk. Chvíli jsem ho

vořili o polské literatuře, pak mi začal vyprávět o sobě. O třiceti - denní hledovce, kterou držel při svém druhém zatčení. Zaujalo mě, že o ní mluví ne jako ukřivděný, který se dožeduje porozumění, ale jako někdo, kdo právě touto cestou dospěl k zvláštnímu poznání. Spojoval v sobě, jak mi připadalo, až zoufalou odhadlost být věrný sám sobě s křehkostí nebo dokonce úzkostností. Napadlo mě, že takoví lidé obvykle přitahuji násilí mocis. Dotvrzil mi můj dojem vyprávěním o tom, co se mu přihodilo po té, co se vrátil z vězení.

Jel tehdy navštívit přátele do Prahy, tam na nádraží ho však za - drželi, vyslychali, po té ho posadili do vlaku a nařídili mu, aby se vrátil domů do Brna. Podřídil se, v Tišnově si ho však z vlaku vyzvedli muži, kteří se představili jako příslušníci Bezpečnosti, posadili ho do auta a vezli k Brnu. Město však minuli a pokračovali v cestě. V jejich chování ho cosi děsilo, jistě i proto, že měl na paměti nedáv - nou vraždu kněze Popieluszka v Polsku. Na jednom místě mezi Brnem a Břeclaví zastavili. Jeden z mužů vystoupil a upravoval si cosi na - děvu. Zdálo se mi, vyprávěl Petr, že si nabíjí pistoli, a to mě ještě víc vyděsilo. Když jsme se rozjeli, řofér se zeptal: Má m zastavit v Břeclavi, anebo jet rovnou k hranici? Napadlo mě, že mě chtějí někde u hranic zastřelit jakoby na útěku. Začal jsem zoufale uvažovat, co bych mohl udělat, abych se zachránil!

Když pak zastavili před stanicí Bezpečnosti v Břeclavi a vyváděli ho, vytrhl se jim a v panice začal prchat. Pronásleďovali ho, volali : "Stůj nebo střelím! A na lidi: "Chytte ho, znásilnil holčičku!"

Uběhl asi dvě stě metrů. Náhle ho opustily síly a upadl do jakého- si polovědomí. Klesl na zem a nedokázal se ani pohnout. Vzali ho za ruce a nohy a odvlekli na stanici. Vnímal, že na něj mluví, domlouva - jí mu, křičí na něho, polévají ho vodou, ale neslyšel a to přijít k pl - nému vědomí. Zavolali lékaře, ten mu dal jakousi injekci, pak ho svlék - li do nahá a odvedli ho cely, tam ho nechali do příštího dne.

To, co prožil, mělo za následek, že se zhroutil. Dva roky trpěl depresemi, úzkostmi a záchvaty bezdůvodného pláče.

Jistě i z jeho vyprávění plyne, že ho chtěli vystrašit, nikoliv za - bit, což<sup>i</sup> on později nahlédl. I když připustíme, že jeho vyprávění může být zaujaté, ovlivněné prožitým šokem, že z toho všeho se opravdu stala jen část, musíme se ptát: Proč a jakým právem? Proč má být trpě - livost a smířlivost bezúhonného vystavována takové zkoušce? Mluvím o trpělivosti a smířlivosti, neboť i při tom, co mi vyprávěl, se v jeho řeči neozvala ani stopa nenávisti.

Dosáhli tímto činem jediného: i když ho vyděsili, zároveň ho utvr - dili v přesvědčení, že vše, co dělal, bylo správné, že člověk musí h - silovat, aby se uchovaly mrvní hodnoty a zákonnost.

Ted ho tedy budou soudit. Nevím, zda se opravdu někdy pokusil něco napsat či poslat do českého časopisu, který vychází v zahraničí, /jistě ani u nás není zákon, který by to zakazoval/, ale jsem si jist, že by mu to nikdy ani na mysl nepřišlo, když u nás existoval aspoň jediný časopis, který by neprováděl přísnou selekcí autorů a projevil aspoň takovou míru svobodomytnosti a nezaujatosti, že by otiskoval i příspěvky českých spisovatelů, nejen skupiny prověřených jedinců. Budou-li o něm tvrdit, že konal cokoli z nepřátelství k socialistickému žízení, z nepřátelství k čemukoliv či komukoliv, vybrali si nesprávného obviněného. Provinil se leda tím, že choval přátelství k literatuře a obdiv k básníkům a tvůrcům a chtěl aspoň nějak pomoci k sluchu zakazovaným. Provinil se leda tím, že odmítal přijmout za samozřejmý, přijatelný a trvalý stav, kdy sta tvůrců, myslitelů i vědec jsou po letech umlčováni, kdy takové množství vynikajících duchů bylo přímo či nepřímo vypuzeno ze země.

Jsem přesvědčen, že pokud tento stav hanby, který nemá obdobu v soudebné Evropě, potrvá, pokud ti, co rozhodují o osudu české kultury, nenašou tolík odvahy a snášenlivosti, aby hledali nějakou podobu smíření a tváři, budou se lidé, jimž není osud národní kultury ihned stejný, snášit svými nepatrnnými silami tuto hanbu aspoň zmírnit.

Mohou je soudit a trestat, ale co se tím změní na daném stavu? Kruh absurdních provinění, k nimž vede absurdní situace, se nezmění, žádny trest jej nerozetne. Jediné hanba, která v tomto případě nepadá na hlavy souzených, bude nardstat.

Příkladem překlad, který mi Petr Pospíchal přinesl. Doufám, že neposlouží jako další doklad jeho zločinné činnosti, i když je patrné, že nositel Nobelovy ceny Milosz patří do početné skupiny mimorádných tvůrců, které nači misomusové zařadili mezi zakázané, mezi neexistující autory.

Czesław Mieczek: Rok 1912, Titanic

"Byl mír a svět kráčel po rovné cestě. Pravda, čas od času se něco přihodilo - katastrofy - jako povodeně v Johnstownu, zemětřesení v San Franciscu nebo povodeně v Číně - které probudily sníci svět, ale nedekázaly mu zabránit, aby znova neupadl v dřímotu. Zdá se mi, že katastrofa, jež měla přijít, byla tou událostí, která nejen způsobila, že svět prohlédl, ale silou jej probudila a uvedla jej do stále zrychujícího pohybu, který s sebou nesl stále méně pekoje, uspokojení a štěstí. Zdá se mi, že nynější svět se probudil 13. dubna 1912".

John Thayer, jeden ze zachráněných pasažérů Titaniku. Katastrofy, o kterých se dovídali, i jiné, o nichž nechtěli vědět. V městečku Johnstown ve státě Pensylvánie zahubila povodeně v roce 1889 dvatisíce tří sta lidí. Zemětřesení v Messině v roce 1908, při němž zahynulo okolo osmdesáti čtyř tisíc lidí, ani nezpozorovali pro rusko-japonskou válku. Není se vcelku čemu divit, jestliže dokonce ani pasažéri transatlantické magistrály si nepamatovali na tisíce a tisíce mrtvých, které otáčely valici se proudy Amuru, ani na lodě, které šly ke dnu pod Čušinou za výkřiků mužů v uniformách, jimiž se dravé vlny přímo hemžily. Zůstal jen valčík "Na mandžuských sopkách", hrany chraplavými gramofony s velkou troubou.

Stále větší, stále rychlejší, stále dokonealejší.

Až vybudovali největší loď od stvoření světa.

Její síla, padesát tisíc koní.

/Obraznost podsouvá představu gigantického spřežení

Padesát tisíc koní těhne povez - pyramidu./

A vyjela na svou první cestu.

Ohlášena tučnými písmeny na novinových stranách,

Nepotopitelná, lehce plovoucí.

Mnohasetčlenná obaluha připravena na každé pokývnutí,

Kuchyně, výtahy, holičství,

Sály, prosvícené elektřinou do jasu deaniho světla.

Smyčcový orchestr hrající ragtime

Pro dámy a pány ve večerních róbách.

Loď nese tisíc třista dvacet cestujících

Společně s obsluhou a posádkou dva tisíce devět set třicet pět lidí.

Okolo jedné hodiny v noci lehký skřipot, cosi se jakoby tře o sklo.

Ale žádný otřes. Stroje stoja. Ticho.

Mrazivá a jasná noc, hvězdy se třpytí,

Mořská hladina je hebká, jakoby olivová.

Ale po setkání s nevelkou ledovou horou  
 se paluba začíná naklánět přídí dolů,  
 mnozí z těch, kteří už spali, nestačili vyběhnout.  
 Ti, kteří odplouvají na záchranných člunech,  
 Vídí dlouhé tělo s řadami jasně osvětlených kabin.  
 Postupně se neříci, hemžení malých postav,  
 Slyší hudbu, - to je orchestr, v oblacích,  
 Stojí u zábradlí a hraje hymnus - modlitbu  
 K Bohu milosrdenství, pokoje a věčné lásky.  
 Vše se zrychluje. První ze čtyř komínů parníku  
 Mizí pod vodou, zád se drží,  
 Obsypána lidmi, kormidelník jakoby za katedrou,  
 Co se vynořila z mořských hlubin pod nebeskou klenbou,  
 Sloup černého dýmu vystupuje zevnitř  
 A všechno se potápi měkce spolknuto.  
 Zpod hlediny není slyšet ani jekot ani hmot.

A tehdy ozvěna křiku na hladině,  
 Tisícílné volání. Znělo to z dálky,  
 Říká svědek, jako v létě kapela cvrčků,  
 Nejprve hlasitě, potom stále tišeji,  
 Až po hodině umlklo. Neutopili se, umrzli  
 Během plavby ve svých záchranných pásech. Zemřelo jich  
 Tisíc pět aet dvacet dva. Později na trasách lodí  
 Nalezáni. Například ženský trup rychle plynoucí  
 Pod svou plachtou - noční košili, kterou vydul vítr.

Zde jsou slova hymnu, hraného orchestrem Titanicu:

God of mercy and compassion,  
 Look with pity <sup>OUR</sup> pain;  
 Hear a mournful broken spirit  
 Prostrate at Thy feet complain...  
 Keep my eyes on things above -  
 Righteousness, divine atonement  
 Peace and everlasting love.

Hofký Joseph Conrad nebyl zastáncem "music to get drowned by" čili hudby pro tonoucí. Peal: "...byle by lepší, kdyby orchestr Titaniku byl v klidu zachráněn, námisto toho hráli a tomuli soutěží - ať už ti nešťastníci hráli cokoliv... Toneme-li proti vlastní vůli v bezbranné, pročtrvělé, veliké krabici, za jejíž pohostinnost jsme si zaplatili, neumíráme hroličtěji, než kdybyste umírali po požití zkázeného lososa, jehož jsme si kupili v krabičce u našeho prodeavače.

Čeho se ulekli? Odkud to "ááá" v novinách, komisích, vyšetřovacích, odkud pouliční balady, brožury i velesentimentální legendy. Titanic - konec éry? Snad proto, že už nemáme pocit bezpečí? Ze nás nic nechrání, ani penize, ani každovečerní převlek před jídlem, ani zápech cigaret, ani Pokrok? Ani zvyk, ani zdvořilá a oddaná služba, ani řečtina a latina ve škole, ani právo, ani kostely, ani věda, nic. A copak nás někdy něco chránilo? Mohla snad být odvrácena bezejmenná a nelitostná osudovost? Ó civilizovaná lidskost! Ó zaklinadla, ó amulety!

f2  
Přeloženo z Tygodnika Politechnic  
47 - 1986 P.P.